249. številka. Trst, v petek dne 31. oktobra 1902. Tečaj XXVII

„EDINOST"
izhaja enkrat na dan, razun nedelj in praznikov, ob 4. uri popoludne.

Naročnina znaša:
za celo leto . . . . . 24 kron
za pol leta . . . . . 12 „
za četrt leta . . . . . 6 „
za en mesec . . . . . 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nvč.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nvč.)

Telefon štv. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost" za Primorsko.

V edinosti je moč.

Oglasi
se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom Poslana, osmrtnice in javne zahvale domači oglasi itd., se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia štv. 12. **Upravništvo in sprejemanje inseratov** v ulici Molin piccolo štv. 3, II. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik F[illegible] Godnik. Lastnik konsorcij lista „Edinost". Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost" v Trstu.

VABILO

na

redni občni zbor
in javni shod,

katerega priredi

političnо društvo „Edinost"

v nedeljo, dne 2. novembra 1902.

ob 4. uri popoludne

v Sancin-Čemotovi dvorani v Škednju.

VSPORED:

1. Nagovor predsednika;
2. Poročilo tajnika;
3. Poročilo blagajnika;
4. Volitev novega odbora;
5. O političnem položaju; poroča gosp. državni poslanec V. Spinčić.
6. Poročilo o političnem položaju v Trstu; poroča gosp. deželni poslanec dr. O. Rybář.
7. Eventualnosti.

Na obilno udeležbo vabi

ODBOR.

Interpelacija

posl. Spinčića in tovarišev na ekscelenco gosp. ministerskega predsednika, kakor voditelja pravosodnega ministerstva.

Dne 17. septembra t. l. vršila se je pred porotnim sodiščem c. kr. deželnega sodišča v Trstu kazenska obravnava, ki v kričečih barvah razsvetljuje tamošnje razmere v jezikovnem obziru in postopanje sodnih uradnikov, ko se gre za to, da se varuje namišljene pravice italijanskega jezika kakor razpravnega jezika v porotnih slučajih.

Pred omenjenim porotnim sodiščem stal je Ivan Škrk iz Saleža, kateri je bil obtožen radi umora, izvršenega na svojej sinahi. Uradnim braniteljem omenjenemu obtožencu določila je odvetniška zbornica odvetnika dr. Gustava Gregorina.

Ker niti obtoženec, niti priče niso bili zmožni italijanskega jezika, sestavilo je okrajno sodišče v Sežani vse kazenske spise, izvzemši zdravniško poročilo, v slovenskem jeziku, istotako je tudi preiskovalni sodnik na c. kr. deželnem sodišču v Trstu, kateremu se je izročil obtoženec od c. kr. okrajnega sodišča sežanskega, sestavil zapisnik v slovenskem jeziku. Že iz teh dejstev samih, ne da bi bilo treba nadaljnjih izvajanj in dokazov, sledi, da se na c. kr. deželnem sodišču v Trstu priznava v principu slovenski jezik istotako sodnim jezikom, kakor italijanski jezik, kakor tudi ne more biti drugače, ako se pomisli, da spadajo v območje tržaškega deželnega sodišča razun Trsta z okolico, ki je v resnici obljuden z najmanj $^1/_4$ slovenskega prebivalstva, še čisto slovenska sodna okraja Komen in Sežana, čisto slovensko-hrvatski okraj Volosko in pretežno slovenska oziroma hrvatska okraja Koper in Piran.

O takem stanju stvari in posebno z obzirom na to, da se je, kakor rečeno, vse kazensko postopanje proti Ivanu Škrku vršilo v slovenskem jeziku, moglo se je pričakovati, da bo državno pravdništvo tudi obtožnico sestavilo v slovenskem jeziku. Državno pravdništvo tržaško pa, katero se mora smatrati zastavonošem italijanskega razpravnega jezika v kazenskih slučajih pred c. kr. deželnim sodiščem v Trstu in kakor največja ovira proti razpravam v slovenskem jeziku na istem c. kr. deželnem sodišču v Trstu, smatralo je tudi v tem slučaju potrebnim, sestaviti na podlagi slovenskih spisov italijansko obtožnico, o čemer je menda tudi z ne najmanjšim delom sodelovalo dejstvo, da med vsemi konceptnimi uradniki c. kr. državnega pravdništva v Trstu ne zna niti jeden toliko slovenščine, da bi mogel sestaviti pravilno obtožnico, oziroma da bi zmogel govoriti slov. obtožni govor v istem jeziku, dasiravno so, kakor se je možno prepričati iz kvalifikacijskih tabel, dotični označeni kakor zmožni slovenskega jezika v govoru in pismu.

Uradni branitelj smatral je toraj potrebnim v interesu obtoženca, s katerim se je prej dogovoril, zahtevati z ulogo prevod italijanske obtožnice, v svrho, da se prevod prečita na glavni razpravi. V dotičnej ulogi opozoril je tudi predsednika porotnega sodišča, gospoda deželnosodnega svetnika Henrika Pederzollija, da se bo na razpravi poslževal izključno slovenskega jezika. Ta opomba je zadostovala predsedniku obravnave, da se je podal k obtožencu z namenom nagovarjati ga za hrbtom branitelja, da bi poslednjega dezavuiral s tem, da bi se izjavil zadovoljnega z italijansko obravnavo. Izpraševal je namreč obtoženca, da-li razume toliko italijanski, da bi se moglo italijanski razpravljati. Na izjavo obtoženca, da razume le kako posamezno laško besedo, in na njegovo odločno zahtevo, naj bi se obravnava vršila slovensko, izjavil je predsednik razprave, da bo zanj in za priče postavljen tolmač slovenskega jezika.

Ker pa je branitelj obtoženca z ozirom na to, da so bili vsi kazenski spisi — izven obtožnice, toraj za obtoženca najbolj obtežujočega spisa — sestavljeni v slovenskem jeziku in nadalje z obzirom na to, da v resnici niti obtoženec, niti priče niso bili zmožni italijanskega jezika, smatral nezdružljivo s principi humanitete, vestnosti in zakonitosti, da bi se dotični kazenski slučaj sodil po porotnikih, ki niso bili zmožni slovenskega jezika, je v dveh pogovorih, ki jih je imel z obtožencem pred glavno razpravo, naznanil istemu svojo namero, da misli v slučaju, ako bo velika večina porotnikov nezmožna slovenščine, zaprositi za delegacijo druge porote, pred katero bi imel obtoženec gotovost, da bodo mogli porotniki slediti razvoju vse kazenske obravnave. O tem pa ni branitelj opustil obtožencu pojasniti, da bi se moglo zgoditi v tem slučaju, da bi se kazensko postopanje in s tem tudi njegov preiskovalni zapor za tri do štiri mesece podaljšali, tako da ni mogel biti obtoženec v dvomu za kaj se gre. Na te izjave in na ta pojasnila branitelja je obtoženec istega izrecno in ponovno pooblastil uložiti na kazenski obravnavi prošnjo za delegacijo druge porote, na kar je branitelj še pripomnil, da si bo stvar še premislil.

Neposredno pred pričetkom kazenske obravnave, ko je bil obtoženec priveden v porotno dvorano, pristopil je branitelj k istemu ter mu sporočil, da je prošnjo za delegacijo sestavil ter da jo predloži, ako se bo dognalo, da je večina porotnikov nezmožna slovenščine in da se nadeja, da se iz tega vzroka obravnava odloži, na kar je obtoženec zopet izjavil, da je s tem sporazumljen.

Neposredno pred izžrebanjem porotnikov dal je branitelj po predsedniku izprašati navzoče glavne porotnike in njih namestnike — so-li, in kateri od njih so zmožni slovenskega jezika, na kar so samo trije porotniki izjavili, da razumejo slovenski.

Ne da bi bil čakal na konstituiranje porotne klopi, toraj pred začetkom glavne obravnave, katera se v smislu §§ 304. in 312. kazenskega pravdnega reda začenja šele po sestavi porotne klopi in po oklicanju stvari, predlagal je branitelj delegacijo drugega porotnega sodišča in odloženje odrejene glavne razprave do odločitve tega uprašanja kompetentnim c. kr. višjim deželnim sodiščem ter je predlog temeljito utemeljil in ga pismeno predložil, povdarjajoč o tem, da je stavil ta predlog v soglasju z obtožencem. Predlog za delegacijo druzega porotnega sodišča bil je v glavnem tako le utemeljen:

Da niti obtoženec, niti pozvane priče niso zmožni italijanščine;

Da so bili vsi kazenski zapisniki z obtožencem, s pričami, ki so povzane na razpravo, kakor tudi z onimi, kojih izpovedbe so bile predlagane v prečitanje na razpravi, sestavljeni v slovenskem jeziku;

Da sta med izžrebanimi porotniki le dva ki sta zmožna slovenskega jezika, vsled česar velika večina istih ne bo mogla neposredno slediti izpovedbam prič in tudi ne bo mogla neposredno razumeti kazenskih spisov, kateri se jim predlože po predsedniku kazenske obravnave v smislu § 325 zadnji odstavek kaz. pravd. r. v informacijo pri posvetovanju in izreku pravoreka;

Da na c. k. deželnem sodišču v Trstu ni samo italijanski, marveč tudi slovenski jezik kakor sodni jezik v veljavi, kar nedvomno sledi iz tega, da so bili vsi kazenski zapisniki v predležeči kazenski pravdi toliko na c. k. okrajnem sodišču v Sežani, kolikor na c. k. deželnem sodišču v Trstu samem sestavljeni izključno v slovenskem jeziku;

Da zakon ne pozna nikake razlike med sodnim in razpravnim jezikom, tako da je jezik, ki je priznan sodnim jezikom, nedvomno tudi razpravni jezik;

Da iz določil §§ 100, 163, 164 in 168 k. pr. r. jasno izhaja, da je samo glede onih jezikov, ki niso sodni jeziki, privzemati sodne tolmače, da se pa mora proti obtožencem, ki se poslužujejo kakega sodnega jezika, vršiti razprava v jeziku, katerega se poslužuje obtoženec, tako da je privzetje sodnega tolmača v takih slučajih izključeno, iz česar sledi, da se mora skrbeti za to, da se ima v takih slučajih na razpolago sodnike, porotnike in državne pravnike, ki so zmožni sodnega jezika:

Da pri c. k. deželnem sodišču v Trstu iz uzrokov, s katerimi se obramba v tem stadijumu ne more pečati, ni mogoče sestaviti porotne klopi, ki bi odgovarjala gornjim zahtevam;

Da toraj obtoženec nima nikake garancije, da bodo mogli porotniki slediti izjavam prič, vsebini prečitanih kazenskih zapisnikov in še najmanje slovenskim izvajanjem braniteljevim, kakor to veleva bistvo, kazenski progon in obrambo zagotovljajočega postopanja in da po dosedanjih skušnjah ni pričakovati, da bo državni pravdnik izustil obtožbo v slovenskem jeziku, katerega jedinega obtoženec razume.

Po stavljenju tako utemeljenega predloga od strani branitelja, zgodilo se je nekaj nezaslišanega.

Ko je namreč predsednik obtoženca uprašal, ali soglaša sè stavljenim predlogom glede delegacije in potem, ko je obtoženec izjavil, da je z istim popolnoma zadovoljen, skušal ga je predsednik omajati s tem, da mu je dal po tolmaču zagotoviti, da se bo slovenski obravnavalo in govorilo ter da se poskrbi za to, da se vse prevede, kar bode izpovedal obtoženec in svedoki. Na izjavo predsednika, katere važnosti in dalekosežnosti obtoženec očividno ni pojmil, začel je obtoženec omahevati, a je takoj, ko mu je branitelj opomnil, da porotniki niso zmožni slovenščine, odločno izjavil, da pritrja predlogu za delegacijo.

Še bolj nezaslišano pa, nego ta poskus, da bi se obtoženca pridobilo za italijansko obravnavanje, branitelja pa v očeh obtoženca in javnosti osramotilo, omajaje s tem zaupanje obtoženca do njegovega branitelja, — je bilo utemeljevanje sklepa, s katerim je sodni dvor odbil predlog za delegacijo in za začasno preložitev glavne razprave. Ta sklep se glasi tako-le:

»Uvažujè, da so od 30 prisotnih porotnikov, ki so prišli, da sestavijo porotniško klop, izjavili le trije, da znajo in razumejo slovenski jezik;

z ozirom na to, da obtoženec o priliki dveh pogovorov s predsednikom, katerih zadnji je bil dne 15. septembra t. l., niti z daleka ni omenil predloga za delegacijo, nego se je omejil samo na to, da je vzel na znanje, da je razprava določena na dan 17. septembra t. l. ter izrazil željo, da se ga, čeprav razume nekaj italijanski, zaslišuje bodisi po predsedniku, bodisi s pomočjo tolmača, v slovenskem jeziku;

uvažujè, da je obtoženec na razpravi le neodločno privolil v predlog branitelja za delegacijo ter da je to privolitev smatrati kot sugerirano po branitelju samem, katerega so članovi sodnega dvora, ko so prihajali v sodno dvorano, našli v pogovoru z obtožencem, in uvažujè, da so morali pismeni predlog, spisom priložen in na razpravi predložen, ki je bil stavljen, predno je bil branitelj gotov obtoženčeve pritrditve in predno je bil branitelj z obtožencem o istem razgovarjal, narekovati vse drugi nego procesualni razlogi;

uvažujè, da nepoznanje slovenščine na strani porotnikov nadomešča privzetje nalašč povabljenega tolmača;

uvažujè, da je brez pomena, da je bil večji del kazenskih spisov sprejet v slovenskem jeziku, — ako se pomisli, da mora v konkretnem slučaju jezik, ki ga porotniki razumejo in ki je italijanski, služiti kot pravilo (norma), kateri jezik tudi razumejo in govore oni trije porotniki, ki so izjavili, da znajo slovenski;

uvažujè, da se ne more dopustiti, da bi branitelj oziroma obtoženec v zadnjem hipu onemogočil že razpisano in pričeto razpravo ter da se vsled tega predlog za preložitev iz takega razloga kaže kot podan ne o pravem času — je sodni dvor predlog branitelja za preložitev odbil ter sklenil, razpravljati s pomočjo privzetega tolmača«.

Podpisani interpelanti se nečejo tukaj baviti z vprašanjem, v koliko je zavrnitev predloga za preložitev utemeljena v določbah kazensko pravdnega reda, ker je to naloga visokega c. kr. najvišjega kot kasacijskega dvora, ki se bo imel pečati z dotično ničnostno pritožbo, nego konstatujejo samo, da se mora način tega utemeljevanja, ki sloni na nedokazanih, samovoljnih in neresničnih premisah, nazvati popolnoma novim ter da isti globoko žali braniteljevo čast.

Iz izjave obtoženčeve, koje izvirnik ima branitelj v svojih rokah, izhaja na najeklatantnejši način samovoljnost in materijelna neresničnost domnev gori omenjenega sklepa sodnega dvora, in istotako izhaja iz nje, da se je predsednik porotnega sodišča poslužil nekorektnih sredstev v dosego svrhe, t. j., da bi osramotil branitelja ter v obtožencu vzbudil nezaupanje nasproti branitelju. Omenjena izjava, ki jo je dne 14. oktobra t. l. sprejel z obtožencem odvetnik dr. Slavik, se glasi:

Izjava.

Jaz že podpisani Ivan Škrk iz Saleža, sedaj v ječi c. kr. deželnega sodišča v Trstu, dne 17. septembra t. l. obsojen radi zločina umora, izjavljam resnici na ljubo v pričo podpisanega sledeče:

Potrjujem, da je bil moj branitelj dr. Gustav Gregorin pred glavno razpravo dvakrat pri meni v ječi ter da me je vpraševal v zadevi umora, radi katerega sem obtožen.

Potrjujem, da mi je prvikrat in drugikrat, ko je bil branitelj pri meni, povedal, da so kazenski zapisniki napisani v sloven-

skem jeziku, da porotniki po veliki večini tega jezika ne poznajo, da bi bilo boljše, da bi se obravnava vršila pred porotniki, ki poznajo dobro slovenski jezik ter da se bode on (branitelj) posluževal tega jezika.

Potrjujem, da me je branitelj opozoril da, ako se obravnava odnese, bode trajal moj preiskovalni zapor najmanj tri do štiri mesece več ter me, ko mi je vse to razložil, vprašal, naj razločno in odločno izjavim ali sem zadovoljen s tem, da se uloži prošnja za drugo porotno sodišče ter za prenos razprave.

Potrjujem, da sem na to izrecno pooblastil branitelja, da uloži prošnjo za obravnavanje pred drugim porotnim sodiščem ter da tudi danes še želim, da se vrši nova obravnava pred drugim porotnim sodiščem, kjer bodo sodili porotniki, ki poznajo slovenski jezik.

Potrjujem, da je mej prvim in drugim teh pogovorov z mojim braniteljem bil pri meni gosp. predsednik razprave ter me vprašal, znam-li italijansko in bi ne bil li zadovoljen, da se vrši obravnava v italijanskem jeziku, na kar sem odgovoril, da ne znam italijansko, da razumem le kako posamezno besedo ter da želim, da se obravnava vrši v slovenskem jeziku.

Potrjujem, da sem obvestil iz lastnega nagiba branitelja, ko je bil drugikrat pri meni, da je bil gosp. predsednik pri meni ter da je z mano govoril, kakor povedano.

Potrjujem, da je branitelj neposredno pred razpravo govoril z mano le par sekund ter mi le naznanil, da je napravil, kakor dogovorjeno, prošnjo za drugo porotno sodišče ter da misli, da se bo vsled tega obravnava prenesla.

Potrjujem, da je gosp. predsednik razprave govoril z mano kake tri dni po razpravi ter me izpraševal, kaj sem govoril z braniteljem neposredno pred razpravo, na kar sem povedal, kakor zgoraj, ter ponovil, da ne razumem od italijanskega jezika druzega, nego nekoliko posameznih besed, posebno nekatere številke.

Potrjujem slednjič, da je na to gospod predsednik nekaj napisal ter mi velel prijeti za pero, ne da bi mi bil povedal, kaj je napisal.

V TRSTU, dnè 14. oktobra 1902.

† *Ivana Škrk-a*
po meni ***dr. Ed. Slavik.***

Iz ravno razloženega dejanskega stanja je razvidno prvič, da je branitelj, ko je zahteval delegiranje drugega porotnega sodišča, ravnal popolnoma dogovorno z obtoženecem, in drugič, da je trditev omenjenega sklepa sodnega dvora, da bi bil branitelj privolitev k predlogu za delegacijo neposredno pred začetkom glavne razprave obtoženeu sugeriral, docela neresnična in da je sodni dvor, odnosno predsednik istega samovoljno, brez vsake podlage to trdil v svrho, da bi, kakor že večkrat omenjeno, osramotil branitelja. Nestvarni razlogi mnogokrat omenjenega sklepa, ki nimajo s pravim vprašanjem, je-li bil predlog branitelja opravičen ali ne, nič opraviti, žalijo branitelja najglobje na njegovi braniteljski časti ter dokazujejo, kakšnih sredstev se poslužujejo pri tržaškem deželnem sodišču, da bi se preprečilo uradovanje v slovenskem jeziku in razprave v istem. Negledè na jezikovno stališče se postopanje predsednika, ki se je tako nekorektno umešaval v razmerje med braniteljem in obtožencem, ne da dovolj grajati.

Istotako se ne da dovolj grajati tudi praksa, ki je v navadi pri c. kr. deželnem sodišču v Trstu, da se v pravdah proti slovenskim obtožencem obravnava s pomočjo sodnih tolmačev, kar je nezakonito, kajti kazenski postopek (kaz. pravdni red) pozna sodne tolmače le za take jezike, ki niso pri sodišču navadni, negledè na to, da se za sodne tolmače privzemajo ljudje, ki niso nikdar položili dotičnega izpita in ki nimajo za to službo nobene druge kvalifikacije nego to, da se je sodnemu dvoru zljubilo postaviti koga, o komur domneva, da pozna kolikor toliko italijanski in slovenski jezik, v posameznem slučaju za tolmača ter ga kot sodnega tolmača zapriseči.

Zares nezaslišano in značilno za razmere na tržaškem deželnem sodišču pa je utemeljevanje navedenega sklepa, ki doseza svoj vrhunec v trditvi, da ima italijanščina pri tržaškem deželnem sodišču pri porotnih razpravah veljati kot norma, iz česar sledi logično, da so obtoženci zaradi porotnikov na svetu, ne pa porotniki radi obtožencev, ter da morajo slovanski obtoženci trpeti, da jih celo v slučajih, ko se gre za njih življenje, sodijo porotniki, ki ne poznajo niti njihovega jezika, niti njihovih življenskih nazorov in razmer. Značilna za animoznost, s katero se je postopalo v tem-le slučaju, je tudi okolnost, da je sodni dvor predlog za delegacijo, za kojega rešitev je kompetentno c. kr. višje deželno sodišče in ki bi se ga imelo v poslovanje po kazensko pravdnem redu predložiti svetovalstveni zbornici, »a limine« odbil, ne da bi ga predložil svetovalstveni zbornici odnosno c. kr. višjemu deželnemu sodišču ter začasno preložil razpravo, da si je isti predsednik, deželnosodni svetnik Pederzolli, v dveh analognih slučajih, v katerih se je iz istega razloga predlagalo delegacijo (tiskovna pravda Zofka Kveder proti Franu Godniku in dr. ter tiskovna pravda Makso Cotič proti Franu Poliču in dr.) v istem zasedanju porotnega sodišča nemudoma preložil razpisani porotni razpravi ter predložil spise c. kr. višjemu deželnemu sodišču v rešitev.

To nepravilno postopanje je provzročilo še nadaljnih procesualnih nepravilnosti, med kojimi je najznamenitejša ta, da se je porotnikom, zmožnim le italijanskega jezika, za pravorek predložilo slovenske kazenske spise in da je bil branitelj, ki je moral oststati dosleden ter ni bil poklican v to, da bi ničnosti, ki jih je eventuelno zakrivil sodni dvor, saniral z italijanskim zagovorom, primoran plедirati v slovenskem jeziku, o kateri priliki je predsednik, ki je bil predlog obtoženca za delegacijo odtegnil kompetentnemu c. kr. višjemu deželnemu sodišču, prehajaje čezenj na dnevni red, ter tako provociral vso stisko, imel še poguma, da je zahteval, naj bi branitelj zagovarjal italijanski, ker da morajo sakrosanktne koristi brambe prevladati narodne interese, s čemer je branitelja vnovič razžalil, ko mu je takorekoč očital, da je njemu za nacijonalne demonstracije, ne pa za koristi obtoženca. Tu je pač dovoljeno vprašati, da-li se branitelj, ki stoji na človekoljubnem in zakonitem stališču, da morajo vsakega obtoženca soditi sodniki, ki so zmožni jezika, v katerem se obtoženec izraža, — poganja za nacijonalne interese in ali ne delajo tega marveč sodniki, ki dosledno sodijo slovenske obtožence na podlagi italijanskih razprav.

Vaša prevzvišenost je o prevzetju vodstva pravosodnega ministerstva mej drugim postavila tri načela, vredna uvaževanja, namreč: da veljaj jednako pravo za vsakogar ter da naj se pravo pred nikomur ne upogne; sodne oblasti naj skrbijo za prijateljsko sodelovanje sè zastopniki strank, katerih naloge v svrho skupnega iskanja pravice niso nič manj težke in odgovorne, in naj se ne škodi ugledu odvetnikov in beležnikov ter da je pričakovati plodonosnega delovanja le tedaj, če bo poklican pravi mož na pravo mesto.

Po teh treh načelih se na tržaškem c. kr. deželnem sodišču, kakor izhaja iz tukaj navedenega slučaja, ne ravnajo. Slovanski obtoženci morajo pustiti, da jih sodijo italijanski porotniki, ter vsled tega ne uživajo istega prava, kakor italijanski obtoženci; ugledu odvetnikov, ki se upajo take nezakonite razmere pobijati, skušajo škoditi, in za predsednike kazenskim razpravam se nameša može, ki ne znajo brzdati svojih strasti in ki segajo po nekorektnih sredstvih, da bi dosegli svoj cilj, ki je, da se vzdržuje italijanski značaj deželnega sodišča.

Z ozirom na razloženo dovoljujejo si podpisanci vprašati Vašo prevzvišenost kot voditelja pravosodnega ministerstva:

1. Je-li Vaša prevzvišenost voljna, v korist pravosodja in v varstvo pravic slovanskih strank ter ugleda braniteljstva navedeni slučaj natančno preiskati, poskrbeti da užaljeno pravo zadobi zadoščenja ter ukreniti potrebno, da se v bodoče takšni slučaji ne ponovè?

2. Je-li Vaša prevzvišenost voljna c. kr. državnim pravdništvom v Trstu in istotako v Rovinju, kjer vladajo istotake razmere, izdati najstrožje ukaze, da bodo proti slovanskim obtožencem vlagala le slovanske obtožnice ter se na obravnavi proti njim o predlogih in govorih posluževala le slovanskega jezika, ter istotako strogo naložiti c. kr. deželnemu sodišču v Trstu, kakor tudi c. kr. okrožnemu sodišču v Rovinju, da poskrbita za to, da se v vsakoletne imenike porotnikov sprejme onoliko slovanskega jezika zmožnih porotnikov, kakor takih, ki so zmožni italijanščine, s čemer bi se omogočila za vsak slučaj po potrebi sestava slovanske ali pa italijanske porotniške klopi?

NA DUNAJU, dne 24. oktobra 1902.

Zanimiv obisk.

(Dopis iz Rusije.)

Dne 14. julija t. l. mi na vselej ostane v živem spominu. Omenjenega dne me je usoda zanesla k srbskemu konsulu v Moskvi, ki je od l. 1901. tudi predsednik »Moskovskega slavjanskega društva«, k Arturu Ivanoviču Čerep-Spiridonoviču. Samo ime kaže, da mož ni Velikorus, in iz kratkega životopisa v »Slav. Veku«, priobčenega povodom izbranja njegovega predsednikom, pripominjam tukaj le v kratkem, da izhaja rodom iz beloruskega plemena in, če se ne motim, celo iz knežje rodbine.

Pri nas je v resnici v slovanskem smislu delajočih ljudij tako malo, da ti kar srce zatrepeče, če si začul o kakem novem svetilu na slovanskem torišču. O A. I. spregovorili so naši listi, baveči se vsaj nekoliko sè slovanstvom, precej glasno, a njegovi govori v sejah slavj. društva zagrmeli so ne le na vso Rusijo, ampak na ves slov. svet. O 20. obletnici Skobelevi pisala je, mej drugimi slovansko mislečimi listi, tudi »Südsteierische Presse«, kar jej naj bo posebno na čast. Saj njena glavna naloga ni slovanstvo, pač pa pobijanje tiste druhali, katera na spodnjem Štirskem ruje na vse kriplje proti Slovenstvu.

Želja, seznaniti se s takim odličnim možem, kakoršen se mi je dozdeval A. I. po žurnalnih poročilih, prignala me je torej najprej in najbolj na Kuzneckí Most,*) prvo ulico moskovsko, kjer je v tretjem nadstropju velikanskega pasaža bratov Džamgarovih srbsko konsulstvo.

— Moj srčni vam pozdrav! — spregovoril je A. I., ko je izvedel, kdo in zakaj ga vznemirja. In potem:

— V vašem mestu ima naše društvo malo členov, pa tudi sočutja menda ne bo mnogo; pa vi ste mi znani po odzivu gosp. Verguna, urednika »Slavj. Veka«, in po svojem gorečem pismu, katero ste mi pisali, če se ne motim, začetkom aprila.

— Da, Dimitrij Nikolajevič Vergun je bil poslednjič po zimi pri nas, ko je potem v Moskvi govoril vsenarodno o zamejnem slovanstvu. Tudi pri nas je menil čitati svojo imenitno lekcijo. Ali načelnik gubernije — pod uplivom novic o utisu njegovega predavanja na kijevske Žido Poljake — ni dozvolil predavanja . . . Moje pismo k Vam pa je, kakor se spominjate sami, izzvalo »Slovensko planinsko društvo«, kateremu (po mojem) le vi morete pomagati v spolnjevanju njegovih srčnih želj: za zjedinjenje vseh krajevnih planinskih društev v eno — vseslovansko.

— Pomnim, pomnim. Ideja izvrstna, katere bi ne bilo težavno utelesiti, če bi bilo pri nas več zavednosti slovanske. Slovenci in posebno Čehi ste v tem obziru mej Slovani prvi; tu pri nas pa slovanska ideja provspeva in dozoreva le ob sebi. Če jej pomaga vlada, dela čudeže, kakoršne je bila zadnja vshodna vojna. Če jej pa vlada očividno ni naklonjena in ne sočutja žnjo, se pa le v ozkih krogih slovanskih društev goji in ogreva o plamenih srcih, katera pa so navadno toliko preskromna, kolikor premaloštevilna. Tudi sportno delo, kakoršno je potovanje in lazenje po gorah in gričih, tukaj še malo poznajo in cenijo. V osnovni Rusiji ni gorà na periferijah pa veje strankarski duh, ki slovanstvo sovraži ter mu nasprotuje takisto, kakor v Avstriji germanstvo, italijanstvo in madžarstvo.

— Vse je res, kar ste rekli, A. I.! Razmere pri nas v tem obziru niso mikavne. In kar je najbolj žalostno, je to, da tudi naša slovanska društva svoje delo ne delajo tako, kakor je to znano o podobnih društvih v zamejnih slovanskih deželah. Vzemimo, na primer, petrograjsko! To vam je navadno zbor knezov, škofov, generalov itd. velmož-aristokratov, katerih se slovansko-ruska demokratična masa boji in čuva. Aristokratičen je tudi prispevek členov, ki znaša najmanje 5 rubljev ali celih 12—13 avstrijskih kron!!! Od kod bi neki ruski človek srednje roke vzel tako vsoto, da bi pristopil društvu, čegar smeri so mu same po sebi temne, a za tem še taka draginja! Jaz sem že 29. leto v Rusiji, pa iz navedenih vzrokov do zdaj nisem člen petrograjskega slavj. društva, a moskovskega more biti še le postanem v 30. letu, če bo v njem tudi dalje vel tisti duh, katerim je zavejalo, odkar ste vi, A. I., prevzeli vodstvo njegovo. Cenim in umejem namen slavjanskih občestev, posvečam jim vse svoje življenje iz globine srčne; pa če omenjam prihoda petrograjskega metropolita v tamošnje slavj. društvo l. 1873., kamor sem se radi pristopa vprvič priplazil tudi jaz, me kar nekak strah prešinja in (se ve da) nikoli ne pozabim, kako sem se izmuzal iz sobane ter jo potem popihal po stopnjicah, kar mi je Bog sape dal, govoré sam sebi: »Nu, gorjanec! To pa ni za-te! Je preveličavo in predrago . . .« — in popihal sem jo za vselej . . . Da-si svoje mošnje za narodno delo tudi od tedaj nisem zategnil, marveč sem podpiral vselej slovanske težnje tu in mej svojimi zemljaki, in podpiram jih tudi še zdaj, ali pred slavj. petrograjskim društvom sem od l. 1875. nekako trepetal, moskovsko pa je bilo podavljeno, ko je začelo na-me vplivati magično . . . Pred nekimi leti je zopet oživelo, pa členom postanem njegovim še le z l. 1903., in na tem moram izključno zahvaliti vašo vsestransko, v resnici narodno, slovansko, demokratično gibkost in delavnost.

— Ah, Bože ti moj! Je pač koj vidno, da ste Slovenec, da ste z Juga! Vaša pohvala je mojemu bolnemu srcu čarodejen lek, me neizrečeno veseli in bodri, ter zahvaljujem se vam za njo, za vaše sočutje, zahvaljujem se vam prisrčno in goreče. Kar mi je bilo možno, delal sem do zdaj v obče, storil sem tudi po vašem delu, kar je bilo v mojih silah; a kar se tiče bodočnosti, morem le reči, da bi bila gotovo boljša od minolosti, če bi bilo več pomoči in simpatije, o čemer pa bi trebalo nama pogovoriti se na samoti.

Tu sem pogledal na uro: bilo je že $^1/_2$12: čas hiti! Vsprejemna dvorana je prav mična, pa ne prevelika. Odičena je z raznimi slikami imenitnih mož, mej katerimi sta posebno odlična portreta srbske kraljice Drage in srbskega kralja Aleksandra I. Tudi diplom o izbranju Artura Ivanoviča predsednikom mosk. slavj. društva prav lepo diči eno steno dvorane, v kateri je bilo zimske večere poslednjih let toliko zanimivih, viharnih sej društva. Začeli so prihajati razni drugi obiskovalci in prosilci in čas mojega odhoda se je približal.

— A. I.! Jaz vas ne morem in ne smem dalje zadrževati ter motiti v vaših poslih. Kratek je bil najin razgovor, pa verujte mi, da ga nikoli ne pozabim . . . Vi ste še mladi, Vaše energije bo še na dolgo dovolj, da uredite in dvignete cilje svojega društva do tiste višine, do katere se zavist in nemarnost malih ljudij ne povzdigata . . .

— Feodor Matvejevič! Iskrena vam hvala, srčna vam ruska hvaležnost za priliko, ob kateri sva se seznanila. Samo veste kaj, jaz čutim, da najin razgovor še ni končan. Če količkaj morete, pridite danes še enkrat k meni, okolo treh popoludne, ko preneha oficijalno vsprejemanje in tedaj, za čajem, bova nadaljevala svojo besedo ter krepila svoje prijateljstvo.

S tako resnično slovansko ljubeznivostjo odpustil me je A. I. Na tako prijaznost navadno ni odpovedi, tudi jaz se nisem predrznil oporekati prijaznemu pozivu. Zašvigal sem po Moskvi, da bi pravočasno opravil svoje posle. Bil sem srečen v vseh obzirih, kajti šlo mi je vse, kakor po maslu, živo izpod rok. Ob $^1/_2$3. sem jo pa le mahal po stopnjicah v srbsko konsulstvo v Moskvi, k g. Čerep-Spiridonoviču.

Oficijalni sprejem je bil res pri kraju, črez kake pol ure sva bila z A. I. že na samoti: sedela sva v njegovi delalnici za mizo s čajem in razno, sladko pekarijo. Soba je podolgata, prostorna, z dvema, visokima oknoma, mej katerima je glavna pisalna in čitalna miza, naložena, založena in obložena od vseh stranij s knjigami, novinami in listinami.

— Še enkrat vam bodi moj srčni pozdrav, dragi južanin! Kolikor sem do zdaj mogel razvideti iz vaše besede, vi pazljivo sledite razvoju slovanske vzajemnosti v Rusiji.

— Sledim slovanskemu vprašanju v Rusiji in za njeno mejo, sledim pazljivo in že precej davno ter sem tudi napisal o teh rečeh v raznih, začasnih izdanjih toliko raznih člankov in sporočil, da bi jih bilo popolno dovolj za celo, tolsto knjigo, če bi jih kdo zbral. Dolgo je v tem obziru vsaka iniciјativa izhajala iz Petrograda, a poslednja leta začelo se je intenzivno gibanje v Odesi, Kijevu in posebno v Moskvi. Moskva čarobno upliva na ves slovanski svet; moskovsko slavj. društvo bi moglo in moralo torej v tem obziru voditi vsa druga društva s podobnimi nalogami in smermi, če bi vi imeli

*) Po slovenski „Kovaški most“. To nazvanje izvira še iz časov dopetrovske Rusije, ko so v sedanjem središču Moskve imeli svojo zastavo kovači. O tempora, o mores! Idem.

(Dalje v prilogi.)

za seboj močno novinarstvo in navdušeno mladino. Mladina, mladina! Vi si kar misliti ne morete, kaj mladina pomenja v podobnih slučajih!! A. I., morda da sami dobro veste, kako žalostne so politične razmere mej Slovenci vsled razkosanja politične akcije na liberalno in klerikalno! Pa v Slovencih je mladina zdrava in vsecelo narodna, in ne bo edveč, če vam pravim, da niso daleč časi, ko sedanje zasleplјeno veljaštvo ostavi politični oder ter nastopi družna doba narodne — bilo liberalne ali klerikalne, to za slovanstvo prav nič ne znači — akcije, katera pa le zjedini tudi brez kosanja itak slabotno Slovenstvo. Torej, kar je slovenska mladina za Slovence, to bi morala biti ruska za Rusijo, a preko nje, preko mosk. slavj. društva, za vse slovanstvo, rusko in zamejno.

— Ah, kak verno, kak resnično in kako prosvitljeno, F. M! Nekatero prednost pred drugimi imamo mi res, na čemer se imamo zahvaliti zvočnemu imenu Moskve; pa tudi sami ne mirujemo, da bi tako predstvo bilo naše ne le po imenu, ampak tudi po zaslugah. Vsaj jaz in glavni moji sotrudniki smo prepričani, da vsa sila naše delavnosti mora biti obrnena proti germanizmu, proti Viljelmu II., voditelju tega germanizma! Ta naša delavnost more biti uplivna le tedaj, če bo notranje jedina, a bodo za nami činitelji, ki imajo v svojih rokah tudi sredstva ter silo pomagati tistim, ki vsega tega nimajo, pa imajo za to goreče srce in jih prešinja duh inicijative in energije. Zbrali smo si častnimi člani nekaj vladarjev, kateri že s samim svojim imenom davajo veljave našim težnjam. Zamislili smo nekoliko občih akcij v Bolgariji in Srbiji, v katerih bi nas mogli posebno Čehi ali Slovenci podpirati blagotvorno. Pokazali smo svoj duh občnosti na najbolj kočljivem torišču: ponudili, poslali smo svoj groš v podporo prijateljsko, bratsko, Poljakom v borbi za svoj obstanek proti pangermanizmu. Vse to so dejstva, katera odobrava razumna, praktična, slovanska politika, kar mi pritrdite tudi vi, saj čitate toliko naše kolikor zamejne liste, ki se brigajo za našo stvar. Mi bi pa res imeli več upliva, več prestiža, če bi bilo v naših rokah več materijalnih sredstev in duševnega sočutja. Naša žurnalistika je v tem obziru malovredna: liberalna meni, da narodna vprašanja sestavljajo za pametne ljudi (kakoršnimi smatrajo sebe najprej) že prebit, preživljen teren, mejtem ko gleda konservativna na naše težnje skozi očala zastarelega rusizma, torej principa premalo gibkega, agilnega. Nam popolnoma ugaja le »Slavj. Věk«; pa ta izhaja na Dunaju ter bije boj na življenje in smrt se svojimi okolščinami, mej katerimi je nastrašnejša ta, da do zdaj še nima trdne gmotne osnove, torej nima simpatij toliko silnih, da bi ga gmotno tudi podpirale. Naše društvo mu je priskočilo na pomoč z nekolikimi stotaki rubljev; to se pravi: nabrali smo mu precej naročnikov mej seboj, a več tudi mi nismo mogli storiti zanj do sedaj. Kar pa se tiče ruske mladine, tu pa je še slabeje, nego z našim novinarstvom. Ruska mladina je nesrečna in vredna globokega, srčnega sožalja. Ruska šola ni strogo narodna, torej tudi mladina ne more biti taka. Na vseučiliščih razjedajo to ubogo mladino strasti, katere so le pogubne toliko njej, kolikor domovini, a o slovanstvu tu ne bova govorila ... Tu moramo še čakati, in sicer precej dolgo čakati, dokler se ne zažgejo narodne težnje po vsej obširni matuški Rusiji, dokler v srednjo in višo šolo ne prodrejo zdravi pojmi o narodnosti, dokler se politični kozmopolitizem z vsemi svojimi adepti: marksizmom, socijalizmom, nihilizmom itd. ne zvrne v isti prepad, katerega njegovi privrženci že davno kopljejo ruskemu narodu, a preko njega tudi vsemu Slovanstvu. Ta doba mora nastopiti pri nas, če hočemo na svojem torišču delovati vsenarodno. Da je tako vsenarodno delovanje pri nas možno, kaže dogodek v ruski zgodovini, kateremu je letos 25 let in kateri je bil eden iz največih narodnih trenotkov v vsesvetni zgodovini. Valovi so se tako skoro ulegli vsled vzrokov, katerih vam ne bom navajal danes, pa če bo zavednost splošna, tedaj narodnega gibanja ne zaduši nobena sreča, pa tudi nobena nesreča, čemur ste najbolji dokaz zamejni Slovani, v katerih se nacijonalizem krepi, čeprav jih vlade germanske itd. bijejo in zatirajo na vseh toriščih in na vse kriplje. Torej do občega seznanja, do splošne zavednosti bomo primorani delovati le osebno, le v omejenih krogih, kateri že zdaj spoznavajo nujnost vseslovanske akcije, ako se Slovani nočejo dobrovoljno odreči svoje zgodovinske uloge, svojega zgodovinskega pomena kakor poslanstva vsesvetnega, slovansko narodnega. Mi izpolnimo torej svoj poklic najprimerneje in najplodorodneje, če bomo ta sveta ognjišča netili z resnično bratskim, vseslovanskim trudom, ne pa z nekakim visokomernim naziranjem, z nekako avtoriteto, ki ima sv je korenine v starejšinstvu in bogastvu, katera pa le držita roke križem na blazinah, a inicijative se bojita ...

Tu je A. I. priskočil, zbežal v sosedno sobo, iz katere mi je prinesel N.o 105. od 19. aprila l. 1901. »Ruskega Listka«, katerega ureduje in izdava Poljak N. L. Kazecki, prijazni toliko ruskemu, kolikor vseslovanskemu delu. In Artur Ivanović je menil:

— V tej številki »R. L.« najdete članek, s prav čudnim naslovom, pa vendar resničnim: »Mlado-Čehi v Moskvi«! To vam je prav za prav opis ene iz naših zimnih, tam pa tam precej burnih sej, čije učinek je bil za naše društvo usodepoln: nad staro stranko zmagala je mlada, a mlada je skoro zatem prodrla z menoj kakor novim predsednikom. Pa ne radi sebe vam dajem članek, ampak dajem ga vam zato, da uvidite, ob kakih razmerah tudi v Moskvi deluje in napreduje ideja slovanstva, da tudi mi nismo zaraščeni z rožicami, pač pa smo obkoljeni včasih s trnjem, ki bode in pritiska človeka, da kar ne ve, kam bi se djal ...!

— Lepa hvala, A. I.! Ura bije pet, čas hiti ... Samo še dve vprašanji: 1. Bil je glas, da se petrograjsko in moskovsko slavjansko društvo spojiti, zjedineti, pa gotovega vsaj jaz nič ne vem o tej prevažni stvari; 2. kako pa ženski element, ali ga iskoriščate za idejo slovanstva tako, kakor bi to trebalo?

— F. M. Prvo vprašanje je toliko skrivnostno in nedoločeno, da vam na-nje ne morem odgovoriti nič zanesljivega. Pa da bi taka združitev našemu delu podelila življenja in povzdige, na tem pač ne dvomijo pametni in iskreni ljudje. Ženskega upliva pa, se ve, tudi ne preziramo, samo da ga pri nas še tako malo nahajamo! Rusija ima mnogo delavnih žensk, pa ruske ženske so le učene in dobrodelne: ali domo- in rodoljubke kakor Slovenke pa so še v prihodnosti, ne bližnji, pa tudi ne predaljni! Sploh pa naše društvo sočutstvuje z razumnimi ženskimi težnjami, pa le — razumnimi! Z breztalnimi pa, se ve da, ne simpatizujemo! Grd je kozmopolitizem moški, a ženski je še čmerneji ...

Najina beseda je bila precej dolga, torej mi dovolite, da ponovim v kratkem naše glavne, zasedanje svrhe: Čutiti slovansko zavest doma, a probujeno zamejno navajati tako, da bi se z rusko stekala v eno splošno strujo; dejanski podpirati, kar nam je mogoče, vsako realno, koristno, oziroma: vsega slovanstva misel; lajšati vsake ovire na potu vseslovanskem in miriti vsa navskrižja, katera se javljajo zdaj tu, zdaj tam v slov. svetu; zbirati in odbijati energično vse napade pangermanizma na naše ideje in naša stremljenja. Poglejte v oni kot! Poln je malih in velikih listin! To so vsa documenta probandi i improbandi našega vseslav. dela iz vseh malovažnih in silnih kotov vse Evrope ... Nas kritikujejo ter nam pravijo, da preveč šumimo ali hrščimo; mi pa svojim kritikom odgovarjamo, da se kritike ne bojimo, kritike poštene! Vsaka druga kritika pa nam je deveta briga. A ne šumeti v naši dobi, ko nas germanizem pritiska na steno od vseh stranij, ko nas brezčlovečno duši —, v taki stiski ne kričati: to pa morejo le nemnogi, premirni delalci na našem burnem vseslovanskem polju, kakoršen je, na primer, vaš dr. Jenko, ki neki tam v Ljubljani sedi ter menda tuhta na tihem, kako bi bilo lajše očistiti zagaženo, nečisto, slovansko ozračje ...

Zdaj pa do svidenja! Če boste videli kacega svojega zemljaka, če kaj napišite svojim in za naprej tudi mojim sočutnikom, povejte vsem, in povejte jim glasno, da tudi v sveti Moskvi znamo vseslovansko geslo in zvišeno prepevamo:

„Naprej zastava Slave!“ ...
„Ne udajmo se!“ ...

Fr. Bož. Štiftar.

Alea jacta....*)

V Avstriji smo dospeli, kakor se vidi nam, zopet do predvečera pomembnih dogodkov, o katerih je soditi, da bodo odločilno vplivali na nadaljnji notranji razvoj države in nje narodov. Da, mi imamo občutek, da ti dogodki ne bodo le omejenega, temporernega, ampak svetovnozgodovinskega, trajnega pomena. Odločiti se mora namreč: ali Avstrija zapade nemškemu centralizmu, ki hoče vse slovanske narode v Avstriji potom nemškega državnega jezika ponemčiti, kakor se to sedaj godi na Poznanjskem z vso kruto, barbarsko silo, ki je že lastna surovežem vsenemške propagande; ali pa si Slovani izvojujejo federativno ustavo, na čije podlagi edino morejo varovati svojo narodnost in si zagotoviti svoboden naroden razvoj! In to brez kakoršne-koli škode za državo kakor tako.

Ministra Koerberja predloženi jezikovni načrti so za Slovane nevsprejemljivi. Sicer pa Koerber itak nima drugega namena, nego da Slovane tudi sedaj — vodi za nos! Če bi jim tudi kaj obljubil, bi pa ob enem tudi skrbel za to, da Nemci ne privolé v to. In tako bi imel lep izgovor, češ, da brez mejsebojnega »sporazumljenja« ne more in ne sme ničesar storiti! To bi bil ves facit eventuvelnih razpravljanj o predloženih Koerberjevih »načrtih«. Koerber sploh ni mož za kako iniciranje in izvajanje kakih globeje posezajočih sprememb, ampak on je samo le nekak deus ex machina, ki naj s pomočjo spletkarenja na desno in levo potiska državni voz naprej vsaj za pol leta! Zato je svoj načrt priredil tako, da bi se vsaj »razpravljalo« o njem in to »pogajanje« naj bi bilo tista kalna voda, v kateri meni ribariti.

Čehi bodo, kakor se naznanja po »Politiki«, v odgovor na Koerberjeve jezikovne »načrte« stavili nujni predlog, da se jezikovno vprašanje reši v deželnih zborih, seveda s pristavkom, da se o tej rešitvi v polni meri varuje § 19. drž. osn. zakonov, ki jamči enake pravice vsem narodom in jezikom v Avstriji. Ako nas je volja, da mirno in resno presodimo stvar, moramo priznati, da ravnajo Čehi s tem popolnoma prav. Slovenci si bodo seveda delali pomisleke in strahe, ker bi bili s tem deloma izročeni v roke sovražnih jim večin: kakor na Štajerskem, Koroškem, Primorskem. Vendar pa rečeni predlog niti nima tega pomena, ampak mnogo globljega, nego se misli na prvi pogled.

Čehi stoje na stališču svojega zgodovinskega državnega prava. Po tem pravu dunajski parlament nima pravice odločati o notranjih razmerah v deželah češke krone, ampak to pravico imajo izključno le zastopništva teh dežel sama. Z omenjenim nujnim predlogom kličejo torej Čehi državnikom: V Avstriji tirjamo najprej uvedenje federativne ustave in šele potem naj posamična kraljestva — kakor Češko, Gališko, Ilirsko itd. — sama določijo za-se svoje jezikovne zakone!

S tem programom se moremo, in ne le moremo, ampak celó moramo spoprijazniti tudi Slovenci in Slovani v Avstriji sploh. Še-le, ko bo dosežen in uveden federalizem, bo mogoče jezikovno vprašanje mirno in pravično rešiti. Tudi splošna volilna pravica bi ne bila nobena rešitev, ker v prvo je dvomljivo, ali bi se sploh mogla doseči, in v drugo, če bi se dosegla, bi tudi na tej podlagi Slovani ne prišli do svojih pravic, ali vsaj samo polovičarsko. Dunajski parlament se mora omejiti, ker ti heterogeni elementi, ki so sedaj zbrani v njem, se ne dajo nikdar združiti ali zvariti v eno, kakor bi Nemci po vsej sili radi.

*) „Kocka je padla!“ Ta članek smo prejeli od nekega rodoljuba na Štajarskem. Čeprav se ne moremo identificirati s temi izvajanji, jih vendar radi priobčujemo, ker nam na zanimiv način označajo stališče, ki je zavzimlje avktor vspričo sedanjega stadija notranje-političnega procesa v Avstriji.
Op. uredništva „Edinosti“.

PODLISTEK 131

MELITA.

Povest iz naše dobe.

Spisal Josip Evgen Tomić; prevedel Radi.

Drugi del.

XII.

»Kaj pomenja to?«, je vprašala Melita drhtečim glasom, ki je kazal nje veliko razburjenost.

»To pomenja«, je odgovoril Branimir odločno, da meni je neznosna ta svoboda, po kateri težiš ti!«

V Meliti je vskipelo.

»Sram te bilo!« je vskliknila besno. — »Ti se usojaš tako podlo sumničiti me!... Oh, jaz te preziram. To plačaš drago«, je pristavila grozeče, in je zapuščala svojega moža očmi, plamtečimi od jeze.

»Ha, jaz že davno plačujem!« je pritaknil on z grenko ironijo. Na te besede, ki so jo očitno zadele, vstavila se je za hipec ter pogledala Branimirja pogledom polnim divjosti in mržnje. Pričakoval je, da mu nekaj odgovori; no ona se je premislila, ter je, premerivši ga besnim in prezirnim pogledom, zginila iz sobe.

Ta in sledeči dan ni spregovorila niti besedice z Branimirom, niti ga ni pogledala.

»Kaj je zopet Meliti?« je vprašal grof Branimira.

»Njene malenkosti, nič novega«, je odgovoril Branimir. »Že preide«.

In kakor da je pogodil! Na večer istega dne dobila je ona pismo od Alfreda, ki jo je jako razveselilo. Bili sti v njem dve važni vesti. Prva vest je bila, da je postal adjutantom zbornega zapoveljnika v Zagrebu, katero službo mora nastopiti takoj sledečega meseca, to je v treh tednih. Čas dotlej je smel porabiti za dopust. Melito je ta vest elektrizovala. Bo torej z Alfredom v istem mestu, kjer ne morejo tako paziti na nju, kakor tukaj na deželi. Sedaj jej ne treba več misliti na zdravilišče; ona odpotuje takoj v Zagreb in bo čakala Alfreda. Trebalo je, da pride v Zagreb pred njim, ker bi sicer nje možu palo v oči, ko bi istočasno došla tja.

Druga vest je bila, da je baronica Andrina naglo obolela na vnetju sklepov, zbok česar je brzojavno poklicala k sebi Ljubico, ker mora takoj v Varaždinske toplice. Nje bolezen je bila tako huda, da ni mogla sama ni vstati, ni sesti, ni stopati. Zdravniki so odredili, da bo morala najmanje šest tednov ostati v kopelji, dokler se jej ne obrne nekoliko na bolje. In to je bilo obema v prilog. Tako sta se rešila Ljubice, dasi ju ona do sedaj ni mnogo motila.

Na večerji je bila Melita bolje volje. Razgovorila se je vsaj z očetom, dočim je prej molčala kakor kamen in se vedla tako hladno in mrko, kakor da si prepoveduje vsako vprašanje, in vsako opazko.

»Jaz bi želela odpotovati v Zagreb«, rekla je ona naenkrat, obrnivši se proti možu.

»Kaj ti je palo na misel! V tej vročini, ko vse, kar more, beži iz mesta!« je opomnil grof.

»Dolg čas mi je tu, grozno dolg čas«.

»Kedaj želiš?« jo je vprašal Branimir na kratko.

»Čim prej!«

»Dobro, pojutrišnjem odpotujemo vsi«, je rekel Branimir.

Melita je pričakovala to in vsprejela res mirno moževo izjavo.

Branimiru seveda ni bil znan vzrok, zakaj želi Melita naenkrat v Zagreb, kjer ni nikdar rada prebivala; in on je ravno radi tega počel sumiti, ter je odločil, da bo pazil na vsaki nje korak. No, tega ni trebalo. Melita je provela veči del dneva doma. Vstajala je rano zjutraj in je takoj odhajala v okolico zagrebško, dokler je bilo še svežega, okrepljujočega, jutrnjega zraka. Potem se je vračala domov in do večera ni nikamor več hodila, dokler ni solnce zašlo. Tedaj se je napotila včasih v obiske h kaki znanki s čemer seveda ni v njenem možu vzbujala nikakega suma. Branimir ni vedel, kaj naj misli o njenem novem načinu življenja. Večkrat se mu je vrivala misel, da ga ona vara; ali zakaj in kako? O tem, da je Alfred imel priti za adjutanta zbornemu poveljniku, ni vedel on ničesar. Z vojaškimi krogi ni občeval, a njegovi krogi so se malo zanimali za vojaške osebne stvari.

Pod konec meseca je Branimir prejel jako neugodno brzojavno vest, da mu je na pusti Jasen zgorela njegova velika tvornica. Res da je bila zavarovana, ali upravitelj je opozoril v brzojavki, da je škoda ogromna. Branimir je odpotoval že istega dne in je obljubil, da se vrne, čim uredi stvar.

Oj krasna prilika! — je pomislila Melita, ko je Branimir odpotoval. — A kje je sedaj Alfred? Pričakovala je od njega pismo,

H tro, ko dobimo Češki, Gališki, Ilirski in notranje avstrijski parlament za se, nastopi tudi blaženi mir med narodi Avstrije, ker Nemci, ki sedaj vsled svoje brezmejne vladohlepnosti povzročajo vse zmešnjave, ne bodo imeli več nad Slovani nobene moči! Seveda kriče Nemci po hinavski, da bi se s federalizmom država rušila: a vse to je slamnato strašilo. Če more Nemčija obstati vkljub svojim mnogim knezom in knežičem, zakaj bi federativna Avstrija ne mogla, ki ima le enega samega vladarja?! In potem, komu bi neki prišlo na um razdirati Avstrijo, ako so bo v njej počutil dobro in varnega, kar je mogoče le ob federativni ustavi ki prepušča vsakemu svoje. Narobe: ravno nemški zarjaveli centralizem je državi nevaren, ker je abnormalen, ker kopiči krivice in neti nezadovoljnost vsled tega, da je le Nemcem v korist, vsem drugim v narodni pogin. S centralizmom bi si le Nemci radi zagotovili vlado nad Slovani. A Slovani od danes se ne damo in ne damo vladati več od Nemcev! Mi hočemo biti svobodni! Dokler se pa ne razdere centralizem, bodo Nemci vedno imeli priliko kazati na neko državno potrebo nemškega državnega jezika. Ta nemški državni jezik pa ne pomenja nič druzega, nego nadvladje Nemcev ter politično in narodno smrt Slovanov. Slovani bi si sami ovili vrv okolu vratu, če bi le za najmanjšo pičico pripustili nemškemu jeziku kakšne-koli uzakonjene predpravice.

Položaj je torej neizmerno resen in za Slovane usodepoln. Upamo, da ga naši slovanski zastopniki tudi popolnoma umevajo in da pregledajo vso dalekosežnost jezikovnih določitev. Priznati moramo, da so Čehi na pravem potu do slovanske svobode v Avstriji. Čehi bodo svoj predlog stavili, ki bo gotovo odklonjen vsled nasprotja Nemcev! Potem pa bo trenotek, ko Čehi strmoglavijo ta parlament in nastopiti utegne — absolutizem Ta nam podari morda kak oktroa: ali vsega tega se ne smemo bati. Držalo se ne bo nobeno, ker je abnormalno; a n a k r o n i s t i č n o, v n a v s k r i ž j u z d u h o m č a s a, z a a b s o l u t i z m o m m o r a n e i z o g i b n o p r i t i a l i m i r n a a l i n e m i r n a, a n a v s a k n a č i n z a S l o v a n e u g o d n a o d l o č i t e v! Da bi le na ločilnih mestih bili toliko modri, da bi sprevideli, da je nadvladje nemške manjšine nad slovansko večino postalo stvar nemožnosti!

Naša deviza bodi torej: federativna uredba države in potem jezikovni zakoni! Eno pa je neizogibno potrebno za to zmago: e d i n o s t m e d S l o v a n i v z l i c v s e m r a z m e r a m i n r a z m e r i c a m v n o t r a n j e m m e d s e b o j n e m ž i v l j e n j u n a š e m. Slovani naj se zavedó važnosti sedanjega momenta v zgodovini svoji in naj se **radi te važnosti iznebe vsacega separatizma nasproti vnanjemu svetu!!**

Ilircus.

Politični pregled.

V Trstu, 31. oktobra 1902.

O položaju pišejo v »Reichswehr« od »cenjene« konservativne strani: »Splošen politični položaj se je v zadnjih dneh spremenil le v toliko, da so se približali nekateri termini, katerih se treba držati, v s l e d č e s a r s e s i t u a c i j a k a ž e b o l j k r i t i č n o. Tudi okolnost, da se pretrgani odnošaji med Čehi in vlado še vedno niso obnovili zopet, povišuje r e s n o s t p o l o ž a j a. Vendar je računati, da se vzlic temu posreči zopet najti kak modus vivendi, ki omogoči — da govorimo s Taaffejem — nadaljnje krpanje za nekaj časa. Ali na tem pač ni možno dvomiti, da trajno uporabljanje tega ravnokar označenega zistema ne bo možno, ker so tudi sedanji odnošaji temeljito različni od onih, ko je pokojni Taaffe rabil ta zistem. Zbornica poslancev je zdaj popolnoma d e s o r g a n i z i r a n a. Zbornica ni v stanu za zastopanje vnanjih in notranjih državnih interesov, čim to ni ljubo kaki mali skupini. Tak položaj ni vzdržljiv za nadalje. Dokler pa to spoznanje ne prodere povsodi in bodo krpali dalje, tudi ni smeti misliti na zboljšanje odnošajev. Vlada se boji ustvariti večino in jej podeliti varstva, katere absolutno potrebuje za spolnjevanje svojih dolžnosti nasproti državi. Stranke pa se tudi ne morejo potegniti za državo, ker so postavljene na pesek«.

Na to namiguje dopisnik na govorico, da se med strankami, k i s o s i c e r e n a d r u g i j a k o o d d a l j e n e, začela neka pogajanja, ali do sedaj se ne kaže še nobena opora za sodbo, da bi ta pogajanja v bližnjem času dovela do ugodnega rezultata. Vendar pa je — tako zaključuje — nada, da se posreči združiti vse patrijotične elemente, ki bodo sposobni v to, da dovedejo do temeljite spremembe političnih in parlamentarnih odnošajev.

»Politiki« pa poročajo brzojavno:

»Za kulisami se delajo vsi možni poskusi, da bi našli kakov izhod iz zavožene situvacije. To rešilno delo je jako mnogostransko in se navajajo različni projekti, ki — prihajajo od vlade ali od tako imenovanih merodajnih strank. Ker pa tam, kjer ne prevladuje skupni interes, vsaki rečenih parlamentarnih činiteljev postopa na svojo roko, in ne mené se za to, proti komu se naperja ost sprožene akcije, se dogaja, da si vlada in dotične stranke stoje kakor nasprotniki eden proti drugemu. To velja toliko za od vlade zagroženo razpuščenje zbornice, kolikor tudi za koalicijsko idejo, ki so jo lancirali z levice in iz poljskega »kola«. Tretja eventuvalnost, ustvaritev »delavne večine«, je rezultat, skupnih p r o t i č e š k i m p o s l a n c e m n a p e r j e n i h razpravljanj med Koerberjevo vlado in levico. Ozirom na to parlamentarno delo za kulisami moremo polnim opravičenjem izreči mnenje, da mora biti jasno vsakemu politično mislečemu, da ob sedanjih razmerah nobeden od navedenih načrtov ne dovede do kakih vspešnih rezultatov. To naj si zapomnijo vsi na teh akcijah najbolj udeleženi faktorji: vlada, levica in Poljaki«.

Obeh teh slik, toliko v konservativnem kolikor v češkem listu, splošni utis je ta: da je parlament v popolni desorganizaciji ter politične razmere v popolnem razsulu, in pa, da nikdo ne ve izhoda iz te zmešnjave. Ali avstrijskim državnikom moremo zaklicati: hoteli ste imeti in imate!! Hoteli ste ohranjati nemške fikcije — a realni odnošaji vam zakladajo pot, da ne morete naprej! Nazaj, s poti zmote, pa nočete, ker bi radi — nadaljevali staro zmoto! Vaš cilj, da bi ohranili nemško gospodstvo, je zakrivil sedanje položenje. Ta cilj pa vam je še vedno pred očmi — kako hočete najti izhoda iz zla, ako tiščite v zlo?! Ne pomaga nič: parlamentarni odnošaji in parlamentarna istitucija sama ne ozdravijo dotlej, dokler ne bodo razmere v parlamentu zrealo resničnih razmer, živih sil, ki delujejo v državi! V pravičnem volilnem redu bi bil ključ do boljših časov.

Državni zbor. — Zbornica poslancev. — Nadaljevanje včerajšnjega brzojavnega poročila.

Nadaljuje se razprava o nujnih predlogih glede gališkega štrajka. Govorili so Nikolaj Vasilko, Gnievosz, Olszevski, Czaykowski in Dzieduszycki. Poljski govorniki so branili poljsko »kolo« in šlahto pred napadi maloruskih in socijalističnih poslancev.

Posl. G n i e w o s z je hvalil sebe in svojo rodovino, kolikor da je tekom stoletij storila za gališke kmete.

Posl. D a s z y n s k i je pobijal trditve poljskih govornikov, češ, da je štrajk v Galiciji izhajal iz narodnih motivov ter je dokazoval, da so kmetje štrajkali, ker je njih beda postala neznosna. Govornik je povdarjal, da dr. Koerber potrebuje 63 poljskih glasov in je zato odvisen od poljskega kluba. Gališki kmetje da so imeli radi štrajka pol milijona skupne škode. Polemiziral je potem proti izvajanjem poljskega poslanca Glablinskega in pobijal njegove trditve. Trdil je nadalje, da še nobeden poljski socijalist ni delal sramote poljskemu imenu, pač pa je bil jeden knez Radziwill, ki se ni sramoval priti na vsprejemanje cesarja Viljelma kljubu boju med Nemci in Poljaki v Prusiji. Omenjal je potem razne škandale poljskega plemstva in trdil, da je sramota za Poljake, da toliko bogatih Poljakov zapravlja po svetu ogromne svote, med tem ko 50% prebivalstva v njih domovini nima polovico leta kaj jesti.

Omenjal je potem nekatere poljske plemiče, kakor kneza Pininskega in grofa Potockega, ki so izdali svojo domovino in jo prodali Rusiji. Spominjal je na bančne škandale v Lvovu, v katerih je bil kompromitiran knez Sapieha in slednjič grofa Badenija, ki je dal uvesti policijo v parlament.

Posl. G l a b l i n s k i je med protesti Malorusov in socijalistov odgovarjal na izvajanja posl. Daszynskega, radi velikega upitja pa njegovega govora ni bilo slišati.

Nujnost prvega odstavka Romanczukovega predloga bila je na to soglasno vsprejeta, istotako je bil vsprejet tudi predlog posl. dr. Fiedlerja, ki se glasi: Vlada se pozivlja, naj uvede preiskavo glede štrajka v vshodni Galiciji in glede vzrokov istega ter naj vspeh te preiskave sporoči zbornici.

Razprava se je na to prekinila. Trgovinski minister Call je odgovarjal na različne interpelacije.

Dopolnilne občinske volitve v Pragi. Predvčerajšnjim so se vršile dopolnilne volitve v mestni svet pražki. V večini okrajev bili so izvoljeni kompromisni kandidati Mlado-in Staročehov. Na Mali strani, kjer ni bil sklenjen nikak kompromis, bo v tretjem volilnem razredu jedna ožja volitev med Mlado-in Staročehi. Na Hradšinu je zmagal mladočeški kandidat nasproti staročeškemu. Razmerje med Mlado-in Staročehi v mestnem svetu ostane bržkone, kakor je bilo sedaj, namreč 48 Mladočehov in 42 Staročehov.

Vojna predloga. Ni zadosti, da razmerje med Čehi in Nemci ni izgubilo nič na svoje napetosti, ki zapira — vladi edino pot iz zadrege, v kateri se ista nahaja; ni zadosti, da so vrhu tega med Čehi in vlado samo odnošaji popolnoma pretrgani, ker je g. Koerber prav po nepotrebnem razdražil one, katere je imel tolažiti: kakor da ni zadosti vse to, žugajo vladi še iz vojne predloge neprilike, katerim utegne slediti, če ne ravno pravi poraz, pa vsaj nezgoda, ki jej gotovo ne povzdigne ugleda.

Proti vojni predlogi, po kateri naj bi se tudi gotovo število nadomestnih rezervistov pritegnilo v aktivno službo, je zašumelo najprej na Ogrskem, kjer so povdarjali, da se hoče vojna uprava s tem izogniti pravici parlamenta, da hoče po ovinkih povišati številno stanje aktivno službujočih.

Ker pa znajo na Ogrskem take stvari uprizarjati s primernim teatraličnim efektom, ki nahaja široko in občutno rezonančno podlago v madjarski javnosti, se je vojna uprava ustrašila in je začasno umaknila predlogo, češ, da hoče popred čuti mnenje tudi v parlamentu avstrijskem in potem eventuvelno rečeno predlogo kaj spremeniti.

Ona je gotovo računala, da v avstrijski zbornici ne bo tolikih težav in je hotela stvar jako povspešiti. Pritiskala je, da bi se rečena predloga kar na kratko, brez prvega čitanja izročila vojnemu odseku zbornice. S temi poskusi pa ni vspela, ker je naletala na odločen odpor Vsenemcev in socijalnih demokratov, ki hočejo že v prvem čitanju povedati, da se je hotelo s to predlogo vzkratiti širokim slojem olajšanje, zajamčeno jim po zakonu, kajti s tem ne bi bili prizadeti le dotični nadomestni rezervisti, ampak tudi vse njih rodbine. Pa tudi druge stranke v parlamentu ne mislijo privoliti v tako skrajšano postopanje.

Potem je hotela vlada, da bi prvo čitanje te predloge prišlo prvo na vrsto po praznikih, temu so se zopet uprli Čehi, ker zahtevajo prednost za razpravo o izjavi Koerberjevi. Na vsak način pa stvar ne pojde tako hitro, kakor si je mislila vojna uprava. In če se večina avstrijske zbornice združi v poziv: naj vlada umakne topredlogo, kaj jej bo preostajalo?! Kakor rečeno, iz te predloge more za vlado priti nezgoda, ki ne poviša njenega ugleda.

Iz francozkega senata. Včeraj se je v francozkem senatu nadaljevala razprava o interpelaciji glede zapretja redovniških šol.

Admiral Cuverville je povzdigoval bretanjsko prebivalstvo, ki je branilo svojo vero. De Lamarzelle je trdil, da je bilo zapretje šol nezakonito.

Postopanje vlade je branil senator Clemenceau, ki je izvajal, da ima sedaj v Franciji oblast v rokah svobodomiselna stranka, katera se misli te oblasti tudi posluževati. Ta stranka pa nikakor noče zatreti vere in svobode verskega prepričanja, marveč se bojuje proti vatikanski politiki, ki skuša dobiti posvetno oblast v svoje roke. Govornik je povdarjal, da so v zgodovini nastale in izginile že različne vere, a še nikoli se ni zgodilo, da bi kaka vlada zatrla kako vero. Omenjal je potem, kako da cvetó in prospevajo one protestantske države, ki so se otresle vatikanskega upljiva, med tem ko da propadajo, oziroma životarijo one države, ki so še vedno pod tem uplivom; kakor Avstrija, Bavarska, Španija in Francija. Govornik je izjavil, da se bo njegova stranka neprestano bojevala proti takozvani nezmotljivi oblasti.

Senat je sledjič se 163 glasovi proti 90 odobril dnevni red, kateri odobruje izjavo vlade glede zapretja redovniških šol.

Burski generali o potovanju Chamberlaina v južno Afriko. Dne 28. t. m. bilo je v Londonu zborovanje burskih voditeljev, ki so se posvetovali o potovanju angležkega kolonijalnega ministra Chamberlaina v južno Afriko. Voditelji Burov, razun stranke bivšega voditelja burskega odposlanstva v Evropi, dr. Leydsa, so popolnoma zadovoljni radi tega potovanja in so prepričani, da more ta Chamberlainov korak le koristiti bivšima burskima republikama. Burski voditelji nameruj-jo izvoliti poseben odbor, ki bi imel Chamberlaina spremljevati na tem potovanju in mu pojašnjevati težnje in zahteve Burov.

Tržaške vesti.

Redni občni zbor in javni shod političnega društva »Edinost«. Vsakoletni občni zbori političnega društva »Edinost« postajajo po udeležbi in po zanimanju za razprave vedno impozantneji in vsled tega za naše javno življenje vedno veče važnosti. Na teh občnih zborih smo se privadili videti vsako leto cvet našega tukajšnjega naroda, posebno pa mnogo uglednih in rasodnih mož iz mesta in okolice. Razprave na teh občnih zborih so vedno dostojne in živahne in zanimanje med zborovalci intenzivno.

Vreden svojih vrstnikov bo gotovo tudi letošnji občni zbor »Edinosti«, ki se bo vršil v nedeljo v veliki Sancin Ćemotovi dvorani v v Škednju. Udeležba bo tem večja, ker je tudi onim, ki se tega dne podajo na mestno pokopališče, dana prilika, da se udeleže tega zborovanja. Od mestnega pokopališča do Škednja ni namreč niti deset minut poti. Iz Škednja pa se potem lahko s tramvajem povrnejo v mesto.

Gotovo pojde v nedeljo na zborovanje v Škedenj vsakdo, ki se briga za naše politično življenje in ki mu je pri srcu napredek našega naroda na obali Adrije. Na shodu dobi pregled, ali nekako bilanco našega delovanja v minolem letu ter (iz poročila poslanca Spinčića) tudi pregled političnega stanja naše širše domovine in vse države. — A to je dandanašnji — potrebno vsakemu resnemu Slovencu, posebno onim, ki stoje nekako na čelu našemu narodnemu gibanjju po okoličanskih in druzih bližnjih vaseh. Kakor je človeku v otroških letih dolžnost, da pohaja ljudsko šolo, tako mu je tudi v poznejših letih dolžnost, da pohaja politična zborovanja, posebno pa občne zbore, ki so nekaka politična šola. Komur je mari svoje zasebno življenje, mora se brigati tudi za javno življenje, ker jedno je tesno spojeno z drugim. Pojedinec je odvisen od skupnosti, skupnost pa se mora urejati po potrebah in željah pojedincev.

Vrhu tega pa se bo v Škednju govorilo tudi o veleaktuelnem vprašanju l j u d s k e g a š t e t j a, čegar rezultati so bili objavljeni ravnokar. Iz teh rezultatov je razvidno, da se je ravno nam trž. in primorskim Slovanom sploh o zadnjem ljudskem štetju godila grozna krivica, proti kateri treba ukreniti vse potrebne korake.

Ni nam treba omeniti, da bodo na shod v nedeljo v prvi vrsti prihiteli škedenjski vaščani sami in narodni možje iz prvega okraja sploh. Odbor političnega društva je namreč sklenil, da bo vsakoletne občne zbore prirejal na različnih točkah okolice, da bo tako vsem okoličanom dana prilika udeleževati se jih,

---

ki je imelo dospeti že včeraj, pa je izostalo. Ako ne pride jutri, mu brzojavi jutri in ga pozove na sestanek v Opatijo.

Željno pričakovani list je prišel vendar naslednjega dne. Melita ga je čitala pohlepno. Alfred jej javlja iz Borkovca, da štajersko in zagorsko plemstvo priredi koncem meseca sijajen ples v rogaški Kislici, kamor se letos odpravlja veliko število štajerske in hrvatske aristokracije. Ako moreš na kateri bodi način, tako je završil šifrovani list, pridi in brzojavi mi takoj.

Ona je seveda brzojavila, da pojde in se kmalu odpravila. Pojutrajšnjem bo ples, a ona odpotuje še danes, da se nastani čim udobneje, a možno, da Alfreda najde že tam.

Ravno v čas, ko je stopala nizdolu po stopnicah, da bi vstopila v voz s sobarico, katero je vzela seboj, sešla se je z očetom.

»Z Bogom, papa, jaz grem«, je rekla ponudivši mu roko.

»Ti greš? Kam?«, jo je vprašal grof.

»Pojdem v Rogatec na ples... Prejela sem vabilo!

»Ali se kmalu vrneš?«

»Za tri, štiri dni... Ako pride on, Branimir, brzojavi mi«.

(Pride še.)

Spremembe v častništvu 97. pešpolka. Polkovnik Alfonz Bernáth pl. Bosutpolje, ki je bil pred kratkim določen poveljnikom 2. gorske brigade, je imenovan generalmajorjem; podpolkovnik Edmund vitez Neuwirh polkovnihom; major Obrad Prica podpolkovnikom; stotnik II. reda Artur vitez Kern stotnikom I. reda; nadporočniki Josip Loneck, Rupert Eckhel Kamilo Polajner, Karol Bienert stotniki II. reda; kadeti (častniki nadomestniki) Arpad Petényi pl. Petényi in Nemeszegh, Karol Adrario, Alojzij Cosulich pl. Pecire in Milan Matić poročniki.

Imenovanje v finančni stroki. Pisarniški oficijal na finančni direkciji v Trstu, Herman Brundula, je imenovan adjunktom.

Imenovanje. Veleč. gospod Anton Jaklič, bivši vojaški kurat v našem mestu in dosedanji vojaški kapelan I. reda v Zadru, imenovan je vojaškim župnikom.

Slovenski jezik v okrajnem šolskem svetu pazinskem. V zadnji seji okrajnega šolskega sveta pazinskega je novi ravnatelj tamošnjega hrvatskega gimnazija, g. Kos, baje — tako trdi vsaj »Piccolo« — govoril v slovenskem jeziku.

Navzoči štirje italijanski členi šolskega sveta da pa so zahtevali, naj g. Kos govori v italijanskem jeziku, kateri zahtevi pa da isti ni hotel ugoditi. Italijanski členi da so vsled tega (v znamenje protesta) zapustili zborovalno dvorano.

Ali ni to vrhunec šovinizma?

V korporaciji okraja, ki je skoraj izključno slovanski, zahtevajo italijanski členi, naj bi tudi hrvatski oziroma slovenski členi njim na ljubo in ker baje ne umejo slovanskih jezikov, govorili samo italijanski. To je že res vrhunec impertinence! Mari so Hrvatje krivi, da Italijani ne umejo hrvatskega oziroma slovenskega jezika?! Ako se tako neznatni laški manjšini, kakor je faktično v pazinskem okraju, ne dozdeva vredno in potrebno, da bi se učila jezika ogromne večine prebivalstva, kako more ta neznatna manjšina, oziroma, kako morejo njeni zastopniki zahtevati, da mora večina, ali da morajo nje zastopniki učiti se in njeni komoditeti na ljubo posluževati se italijanskega jezika?!! Kaj bi rekli na pr. tržaški Italijani in židovsko trobilo na lesnem trgu (katero se zgraža na postopanju ravnatelja Kosa), ako bi slovenski okoličanski poslanci v tržaškem mestnem svetu zahtevali, naj italijanska večina njim na ljubo govori izključno — slovenski?!

Ta drastična prispodoba menda tudi najbolj fanatičnemu Italijanu dovolj razsvetli zmedene možgane; ako ne, potem mu ne moremo svetovati druzega, nego to, da naj počaka na zgradbo nove norišnice nad Sv. Ivanom!

Zopet eden! Pišejo nam: Minoli ponedeljek spremila je gospa K. Meyer svojo mater Marijo Vidmar iz Rihemberga v tržaško bolnišnico. Zapisnikar, ki vsprejema došle bolnike, je — začuvši, da je žena Slovenka iz bližnje vipavske doline doma — zarenčal: Soli šćavi! K. M. se je vsa tresla od jeze in žalosti. Torej tudi tu v hiši žalosti, v hiši bolezni in v hiši, kjer bi morala vladati — humaniteta, tudi v tej hiši nima človek miru in ga žalijo in psujejo, ako slučajno ni prišel iz — Italije!

»Kaj govorite, gospod, naša mati je že osemnajst let v Trstu, a ni še trkala na nobena vrata. Che sciavi, lei la tasi e scrivi!«

Tako je zavrnila ogorčena gospa tega nestrpnega gospoda v tržaški bolnišnici.

Zadej je čakal neki mladenič z listkom, da naznani gospodu svoj izstop iz bolnišnice. Fant se je tresel kakor šiba in si ni upal naprej, ker mu je še dobro ostalo v spominu, kako je tudi njega vsprejel ta uradnik ob vstopu v bolnišnico.

Čuli pa smo tudi od več druzih, kako omenjeni protokolist zliva svoj srd na vse, ki niso tako srečni, da bi bili Italijani! Ta protokolist da je pravi terorist!

Smemo-li vprašati častno predstojništvo mestne bolnišnice, kdaj misli prepovedati svojim podrejenim uradnikom tako grdo ravnanje s slovenskimi bolniki, ki so menda tudi — človeška bitja?! In pa saj niso oni sami krivi, da so se rodili iz slovenske matere!

Kaj morejo Slovenci za to, če jih je v Trstu toliko, da nestrpnim sinovom avite colture presedajo tudi že po — bolnišnicah?! In ali ne tirja občina od njih razne pristojbine?! Mari ne množe mestnih dohodkov tudi oni: kakor davkoplačevalci in konsumenti?!! Kam nosijo oni svoje žulje?

Laška gospóla naj bi vendar enkrat odložili svojo nestrpnost nasproti svojim sodeželanom drugega jezika!

Gori imenovana bolnica, gospa Marija Vidmar, je umrla v četrtek. Danes ob 3½. uri je bil pogreb. Stroške v bolnišnici in pogreba plačajo sinovi in hčere pokojnice in magistrat ne izgubi nič. — Blaga pokojnica je ostala vedno zvesta svojemu rodu ter je ostavila v našem mestu šest narodnih rodbin.

Grof Peter Goëss. Na razna vprašanja, došla nam ozirom na notico o patriciju grofu Goëssu, odgovarjamo, da je bil isti glasom omenjenega šematizma iz leta 1822: »Sua Eccellenza il Signor Pietro Conte di Goëss, Barone di Carlsberg e Mosburg, Signore de Ebenthal, Treffen, Halleg, Pach, Pfankofen, Gurnitz e Ratzenegg; Membro de' Stati provinciali dell' Austria inferiore, di Galizia, Stiria e Carintia; Cavaliere dell' Ordine Imp. austriaco della Corona di ferro di prima classe, Commendatore dell' ordine Imp. austriaco di Leopoldo, decorato con la croce aurea civile, Cavaliere dell' Ordine Imp. russo di S. Alessandro Newsky, Gran Croce dell' Ordine Constantiniano di San Giorgio di Parma, Imp. Reg. Consigliere intimo attuale, Ciambellano, e Membro della Imp. Reg. Società agronomica di Vienna«.

Tukajšnji list »Trieste« piše, da od onih 94 nekdanjih patricijev, katere smo bili omenili, je živ baje le še eden in sicer Burlo Anton.

Mi pa menimo, da je tudi bivši tolminski okrajni glavar grof Friderik Marenzi tž. patricij, ker so bili njega dedje in pradedje dosegli to redko čast.

Ako je torej sedanji tržaški namestnik grof Goëss patricij, imamo v Trstu še najmanje tri patricije.

Med zaveznicama. Nedavno smo bili povedali našim čitateljem, kako »Il Gazzettino« pripoveduje svojim čitateljem o neopisnem mučeništvu, ki ga trpe Italijani pod težo avstrijskega vladnega zistema. Morda se bodo naši čitatelji še spominjali, kako je ta žalostna — pripovedka pretresla tudi nas in da smo v svojem ganotju našim milim sodeželanom-mučenikom stavili predlog, vreden svetopisemskega Samaritana: naj dovole, da mi primorski Slovani vzamemo nase njihovo mučeništvo, mi pa prepustimo njim svojo srečo s tisto vladino naklonjenostjo vred, katere smo bili deležne dosedaj v preobili meri!

Na ta naš samaritanski predlog ni do danes nikacega odziva! Tudi v istem »Gazzettinu« ne! Ta molk bi se mogel zdeti nekoliko čuden in bi mogli navstajati kaki dvomi, ako bi ne bila tako blizu misel, da se jim je stvar nekako izmaknila iz evidence v preobilici — mučeništva.

Zdi se nam torej, da ne bo neumestno, ako jih danes zopet opozorimo na naš samaritanski predlog, ki je gotovo vreden najčistejega altruista...!

Ker pa smo se že spomnili te žalostne historije, naj povemo, zakaj vrle signore, ki v »Gazzettino« zlivajo svojo žalost, posebno peče nelepo, krivično in neusmiljeno postopanje avstrijskega zistema z Italijani, ki niso še deležni sreče, da bi bili zvesti državljani njegovega veličanstva kralja italijanskega. Uvodom svoji, od nas že spodobno uvaževani mučeniški historiji, piše namreč »Gazzettino« (za točen prevod jamči naše uredništvo):

»Zdi se kakor ironija, da sti Avstrija in Italija vlasti, ki sti v zvezi med seboj. Zveza zahteva prijateljsko sporazumljenje, pakt med dvema državama, ki imati čuvati skupne interese, in zato stisnjevati vezi izdatnega prijateljstva, slonečega na mejsebojni pomoči«.

Mi umejemo indignacijo »Gazzettina«: mej »zaveznicami« res ne bi smelo biti take nelojalnosti! Prosimo! More biti katera druga na prvem mestu predpostav za razmerje med zaveznicami, nego je: medsebojno varovanje skupnih interesov?!! In more li biti kateri viši skupni interes med Avstrijo in Italijo, nego bi ga donašalo — proganjanje, zatiranje in končno zadušenje slovanskega življa! Ali z drugimi besedami: vrhni skupni interes Avstrije in Italije je popolno poitalijančenje teh pokrajin!! In v nadaljnjih konsekvencah: dozoritev za idejo — sklopljenja z Italijo!

Res, ignorant mora biti, kdor ne umeje tega, da spada to med tiste »skupne interese« med — zaveznicama. Vezi med zaveznicama se morajo utesniti še bolj! — kliče »Gazzettino« povsem resnično in pravično. — In čim tesneje bo Primorje spojeno z Italijo, tem bliže bo prestolnica Avstrije mejam Italije!! To je vendar logika jasna kakor beli dan in trdna, da drži kakor žebelj!!

Prijateljstvo med zaveznicama mora biti izdatno! — meni »Gazzettino«, ne da bi mu mogel pameten človek prigovarjati. A kaj more prijateljstvo med Italijo in Avstrijo napraviti izdatniše, nego, če Avstrija odpravi iz Primorja vse, kar je na poti — Italiji?!

Take so zavezniške dolžnosti Avstrije do Italije! In ravno te dolžnosti zanemarja Avstrija se svojim postopanjem v svojih primorskih pokrajinah! Prav gotovo zanemarja — kakor je to dokazal »Gazzettino« črno na belem in na ganljiv način — zanemarja na način, ki kaže na popolno pomanjkanje zmisla za razmerje med državami, ki so v zvezi med seboj.....

Državniki na Dunaju naj si torej »Gazzettinovo« lekcijo vzamejo k srcu in naj se poboljšajo. V to treba, da si zapomnijo ta lepi nauk in to zlato resnico: najbolj boš zadovoljeval zaveznika in utrjal njegovo prijateljstvo do sebe, — če — mu daš vse, tudi sebe!

Avstrija naj umakne iz primorskih pokrajin svoje cesarske namestnike in naj prepusti delo italijanskim prefektom, da dovrše to delo z veliko metlo, ki je potrebno, da ne bodo izvestni Italijani več mučeniki in da »Gazzettino« ne bo več pisal toli pretresljivih jeremijad!

Saj »Gazzettino« je skromen in zahteva tako malo od Avstrije: »bratsko sporazumljenje« za ubojstvo na Hrvatih in Slovencih in pa varovanje »skupnih interesov«, kakor si jih misli Italia irredenta....!

Dotlej pa, dokler ne zasveti tako spoznanje v glavah na Dunaju, in se ne vžge pravi zmisel v dunajskih srcih za »tesno prijateljstvo« in — mejsebojno podporo«: za ta čas pa naj se »Gazzettino« in njegovi signori (ponavljamo) vsprejmo naš že tolikokrati omenjeni predlog in naj nam prepuste svoje — mučeništvo.

Za zasnovo slovenske porote na deželnem sodišču v Trstu je uložila nadalje prošnjo občina Škrbina.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 9°.2 ob 2. uri popoludne 12°.5 C. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 772.3 — Danes plima ob 6.35 predp. in ob 5.54 pop.; oseka ob 0.17 predpoludne in ob 11.56 popoludne.

Društvene vesti.

II. predstava »Dramatičnega društva«. Jutrajšnja predstava žaloigre »Mlinar in njegova hči«, katero uprizori naše mlado »Dramatično društvo« v barkovljanskem »Narodnem domu«, obeta biti jako dobro obiskana in je že danes gotovo, da dobro vspe v vsakem obziru.

Kakor smo naznanili že včeraj, se sedeži (od I.—V. vrste 40 nvč., od VI. vrste naprej 20 nvč.) in vstopnice po 30 nvč. že razprodajajo v kavarni Commercio, kjer se jih bo dobivalo tudi jutri do 3. ure popol., pozneje pa pri blagajni v barkovljanskem »Narodnem domu«. Blagajna se otvori ob 4. uri pop., začetek predstave pa bo točno ob 3. in pol uri popoludne. Predstava se zvrši okolo 8. ure zvečer.

Plesni odsek telovadnega društva »Tržaški Sokol« naznanja svojim členom in drugim prijateljem plesa, da bodo jutri običajne plesne vaje. — Od sedaj naprej se vršijo plesne vaje tudi vsaki ponedeljek. — Ob nedeljah prične ples ob 6. uri in traja do 9. V ponedeljkih pa ob 7. uri. Vstopnina za člene 40 stot., za nečlene 60 stot.

Plesni odsek.

Za možko podružnico sv. Cirila in Metodija v Trstu. Slovensko konsumno društvo pri sv. Mariji Magd. zgor. je zložilo na poziv g. predsednika Josipa Križmana 4 K, proseški Mohorjani 5 K 2 st., Tomajski Mohorjani po gosp. dekanu Sili 7 K, g.a Uršula Križmančič v Bazovici zapuščino svojega soproga 2 K. Lepa hvala!

Blagajništvo.

Darovi. Naši upravi je izročila ugledna tvrdka Fr. Scapin in A. Pirich pri Sv. Ivanu za otroški vrtec družbe sv. Cirila in Metodija istotatam kron 50. — Gosp. Ivan Pogorelec je daroval možki podružnici družbe sv. Cirila in Metodija, dijaški kuhinji v Trstu in zavodu sv. Nikolaja po 7 kron, skupaj 21 kron.

Hvala prisrčna blagim darovateljem!

Odbor »Dalmatinskoga skupa« u Trstu pozivlje na prijateljski sastanak sa koncertom vojničkog orkestra, što će bit dne 8. novembra (subotu) 1902 u prostorijama »Slav. Čitaonice« (Via San Francesco 2, I) Početak u 8. sati. Jela i pića po izboru.

Svakomu članu »Slavjanske Čitaonice« u Trstu slobodno je doći na zabavu.

Vesti iz ostale Primorske.

× **Novi župan v Jelšanah.** Prejeli smo: Politična nasprotstva v naši občini so izginila: stranke so se zjedinile; volitve v občinsko zastopstvo bile so jednoglasne, a danes smo volili zopet jednoglasno občinskim načelnikom moža, ki uživa opravičeno zaupanje pri vseh soobčinarjih in pri vsakem, ki ga osebno pozna. Ta mož je g. Jakob Valenčič, katerega naj Bog še mnogo leta poživi v čast in blagor občine ter svojemu rodu!

× **G. dr. Matko Trinajstić**, dosedaj odvetnik v Buzetu, se je dne 27. t. m. preselil v Volosko. To je bil dan žalosti za tamošnje rodoljube in za vso širno buzetsko občino, kajti dr. Trinajstić si je pridobil tamkaj nevenljivih zaslug za dobro našega naroda, bodi kakor človek, bodi kakor rodoljub, bodi kakor borilec, bodi kakor bivši župan, bodi kakor narodni zastopnik v deželnem zboru. Občina buzetska, je sedaj po svoji upravi (kar pripoznavajo tudi Italijani sami) uzor-občina, a da je to, na tem ima ogromen del zaslug ravno dr. M. Trinajstić. V znak srčne hvaležnosti mu je tamošnja čitaonica priredila večer v slovo, keterega so se udeleži veljaki z vse prostrane Buzeščine. V vrsti zdravije so proslavljali njegove zasluge, a on se je zahvaljeval s solzo v očeh. Težko mu je bilo, ko se je proslavljal od naroda, ki ga je tako prisrčno ljubil kakor svojega dobrotnika, prijatelja, očeta. Vsi navzoči so komaj premagovali ganotje.

No, g. dr. Matko Trinajstić je mogel odhajati iz Buzeta sladko zavestjo, da ga spremljajo na novo mesto, hvaležnost in najbolje želje naroda!

× **Občina Grožnjan in njene doklade.** Glasom razglasa županstva v Grožnjanu so tej nesrečni občini istrski naložene nastopne doklade:

1) Od strani občinskega zastopa: a) 75% za redne občinske potrebe; b) 75% za obročno izplačevanje deželnemu kreditnemu zavodu v Poreču; c) 25% za občinskega zdravnika, ki je bil imenovan glasom zakona v veliko zdravstveno in gospodarsko korist prebivalstva.

2) Od deželne avtonomne oblasti: a) 14% za železnico; b) 35% za deželne potrebe; 45% na obrt in dohodarino; d) 8% za bolniške stroške; 21% za deželni šolski zaklad.

3) Od cestnega odbora v Bujah: 19% za njegove potrebe.

4) Od trgovinske zbornice: 5% na obrt za potrebe te zbornice.

Iz tega oglasa je torej razvidno, da bodo občinarji morali plačevati doklad na direktne davke, naloženih od občinskega zastopa 175%, od deželnega odbora 123%, od cestnega odbora in trgovinske zbornice 24%!!! Vse doklade bodo torej znašale ogromno svoto 322%. Ali tu treba sedaj zakričati v ves svet, da te občine niso še nikdar upravljali Hrvatje — ampak vedno le Italijani, da-si je — to povdarjamo v označenje zistema v Istri — ogromna večina občinarjev hrvatska! Italijani in sami Italijani so doveli naše občinarje tako daleč, da morajo plačevati (večinoma le radi gosposkih muh) ogromno težo doklad 322% (!) na direktne davke.

× **Smrtna kosa.** V bolnišnici usmiljencev v Gorici je umrl pred par dnevi prošt in župnik v Pazinu, monsignor Josip Orbanić. Pokojnik je bil dolgo bolan. Dosegel je 63. leto svoje dobe.

× **Brezobraznost c. kr. uradnika.** »Naša Sloga« piše: Pred nekoliko dnevi je c. kr. okrožno sodišče v Rovinju odposlalo po pošti nekemu našemu odvetniku v Pazinu neki spis, napisavši na kuverti njega priimek modrim svinčnikom tako, kakor se tudi res sam piše. Naslovljenec je dobil dotični spis, ali mejpotoma se je »ić« na priimku spremenil v »ich«. Sodé po uporabljenem svinčniku, se je moralo to dogoditi na pošti. Poštni urad upravlja res oseba, ki se hvalevred-

nim pridom prizadeva, da se v njegovem uradu ne dela krivica nobeni stranki, zbok česar uživa tudi zaupanje prebivalstva. Kako je na poštnem uradu v Rovinju, ne vemo. Ali to vemo, da so nam v Istri poštni uradi prepolni nekih razgretih glav, ki so zmožne za take brezobraznosti. Sicer pa je stvar prijavljena kompetentni oblasti in mi čakamo, da vidimo, kaj bo iz tega.

× **Krstićevi protektorji.** Krstić ima odsedeti nekaj nad 4 mesece. Moral bi bil priti v Trst. Njegovi prijatelji pa so izposlovali, da more odsedeti na Veloskem. Dotično rešitev je dobil Krstić okolo 17. t. m. V rešitvi je bilo zaukazano okrajnemu sodišču v Voloskem, da mora Krstić nemudoma nastopiti kazen. Sodnik na Voloskem pa je vzlic temu strogemu nalogu dovolil Krstiću 8 dni odloga. Po takem bi bil moral nastopiti kazen že 25. t. m. Dne 28. ali 29. pa je bil pozvan Krstić za pričo v Rovinj in je zopet zaprosil odloga za nastop kazni, češ, da bi mu bilo prehudo, ako bi moral s spremstvom tjakaj. In zopet mu je bilo — ustreženo od gospoda sodnika....!

To so dejstva, ki ne trebajo komentarja. Verujemo pa »Naši Slogi«, da se ljudje zgražajo na takih »čudnih« odnošajih. Verujemo tudi, da ti obziri ne gredo toliko na račun Krstića, ampak na račun gospodovalne klike v Istri. In slednjič veruje mo tudi, da morda preidejo še meseci, predno bo moral dr. Krstić stopiti čez prag, čez katerega bi bil kdo drugi moral že davno. To je ravno, kar ogorča. Ali je Krstić v zaporu, ali diha svobodni zrak, to bi nas ne brigalo toliko, ako ne bi vedeli, da je Krstić sluga — gospodovalne politične stranke....!

Vesti iz Kranjske.

* **Časten večer poštnega ravnatelja Šorlija v Ljubljani.** Ljubljanska dnevnika priobčujeta še nekoliko podatkov v popolnjenje poročila o slavnostnem večeru, ki so ga poštni uradniki ljubljanski priredili svojemu gospodu šefu povodom imenovanja tega poslednjega definitivnim ravnateljem. Gospod uradnik Podgornik je izvajal v svojem govoru, kako je g. ravnatelj Šorli se svojo izredno disciplino povzdignil poštne in brzojavne urade v Ljubljani do stopinje popolnosti, s kakoršnjo se more ponašati le malokateri urad. — Med mnogimi brzojavnimi čestitkami je omeniti tudi ono dvornega svetnika Felicettija iz Trsta. Na slavnostnem večeru je svirala mestna godba in je peval pevski zbor poštnih uradnikov. Ovacije, ki so jih uradniki prirejali gospodu Šorliju, so bile najbolji odgovor na znana svojedobne grde denuncijacije dveh nemških — poštenjakov.

Uradniki, ki so bili v službi, so poslali slavljencu čestitko v vezani besedi.

To je bilo v ponedeljek. Prejšnji večer pa so poštni in brzojavni uslužbenci priredili gospodu ravnatelju serenado.

Vesti iz Štajerske.

— **V Št. Petru v Savinjski dolini** je v vseh treh razredih zmagala slovenska stranka. — Živeli zavedni Št. Petrčani!

— **Nogo je odrezalo** v soboto na koroškem kolodvoru v Mariboru kovaču Poš Š. I je čez tir ter ni opazil, da se mu bliža za hrbtom lokomotiva, katera ga je vrgla ter mu odrezala nogo.

— **Nogo mu je raztrgalo.** Hlapcu Fr. Breznik v Krčevini pri Ptuju je raztrgal mlatilni stroj desno nogo, ko so ajdo mlatili. Hlapca so prepeljali v deželno bolnišnico v Ptuj.

— **Deželnozborske volitve.** Poročila o volitvah volilnih mož na Spodnjem Štajerskem so trajno ugodna za slovensko stranko. Tudi v takih občinah, v katerih imajo nasprotniki moč, je opažati napredek. Tako so na pr. v Kaniži in Poličaki, v Jarenini pri Mariboru, nasprotniki zmagali le z dvema glasoma večine. Idasti pa moramo povdariti še enkrat, da nas še posebno vesele poročila iz fare Št. Ilj, ki je na skrajni severni periferij naše domovine, kjer se stikata nemški in slovenski svet. Vsa ta fara je volila zanesljive slovenske volilne može. Pri Št. Ilju samem se Nemci niti niso več udeležili volitve, ker so vedeli, da propadajo.

Glavne volitve se bodo vršile dne 4. novembra.

— **Demonstracijo v graškem mestnem gledališču** je priredilo občinstvo proti napadom socijalnih demokratov na ravnatelja Purschiana in proti temu, da mu je občinski svet odpovedal. Tudi igralci so se udeležili demonstracije. Ravnatelj je z odra nagovoril občinstvo in imel polemičen govor.

Razne vesti.

Avstrijska vlada za eno uro — naprej. Nerazumljiv se bo dozdeval marsikomu ta naslov posebno radi tega, ker smo bili dosedaj vedno vajeni slišati da je avstrijska vlada z dobrim idejami za 100 let nazaj, ne pa da bi bila za jedno uro naprej. Po prečitanju sledeče vesti spozna pa vsakdo takoj, da je ta naslov popolnoma opravičen.

Bila je deveta ura zjutraj, ko je prišel na volišče v okraju, kjer je bil izvoljen vitez Javorski, neki opozicijonalni duhovnik in je hotel glasovati, česar mu pa niso hoteli dovoliti, češ, da je prepozno. »Saj je še le 9. ura«, je pripomnil duhovnik. »Pri meni je že deseta«, mu je odvrnil okrajni glavar in duhovnik je moral zapustiti volišče, ne da bi bil volil.

Kakor se vidi, zna avstrijska vlada biti včasih tudi za jedno uro naprej, če ravno treba, da ohrani svoje — nazadnjaštvo. In da je izvoljen kakov — Jaworski.

Na materinem grobu.

Črtica. Spisal J. Keve.

V zemlji mrzli dom zaprla, —
Groba noč vas je požrla.
Mati, mati kje ste vi?
Vaš otrok na njem medli....

B. Potočnik.

Bilo je vseh vernih duš dan. Mrzla burja je brila neusmiljeno in naletavale so posamične snežinke. Glasovi zvonov cerkve sv. Ane — stoječe tam blizu julijskih alp — razlegali so se tužno preko bližnjih gričev in planjav. Na grobju gori imenovane cerkve bilo je vse živo raznoličnega občinstva. Ženske zavite v velike rute, a možki v dolge suknje stali so, oziroma klečali ob grobeh svojih dragih in verno odgovarjali duhovniku, ki je glasno molil od groba do groba: »za vse umrle, ki na tem pokopališču počivajo«. Na obrazih navzočnikov črtala se je otožnost. Kako tudi ne? Komu ni tesno pri srcu, ko prestopa prag »kotička miru«..., kjer dragi svojci, ki so nam bili toli ljubi v življenju, spe svoj večni sen...! Spomini na drage speče v grobu in — misel, da bo prej ali slej tudi on spal tamkaj med njimi nevzdramo spanje, navdaja ga z melanholijo....

* * *

Tam v kotu pokopališča, za starim, lesenim križem, klečal je ob še na pol svežem grobu, drhtč od mraza in milo jokaje, deček. Bilo mu je kakih šest do sedem let. Leseni križ nad grobom je pričal, da leže tukaj zemski ostanki ženskega bitja. Ne mrzla burja, ne naletujoči sneg, niti žalosten glas zvonov ga niso dramili. Premrlima sklenjenima ročicama in solznimi očesci molil in molil je dalje — otrok na grobu matere...

Opravivši pobožno opravilo vrnil se je duhovnik v cerkev in ljudstvo — zatopljeno v spomine na smrt — je jelo počasi zapuščati pokopališče.

»No Jožko, pojdi greva, zadosti si že molil! Mama te gotovo usliši in te ne pozabi! Le pojdi, ker je tako mraz« — je govorila dečku postarna ženica, zavita v dolgo ruto... a deček je še vedno klečal na grobu...

»Imej me rada, draga teta, in počakaj še malo, da še enkrat poprosim preljubo mamo, naj me ne zapusti! Saj bom priden, — da, priden bom«, rekel je otrok in se pričel milo jokati. Šele ko mu je ženica vse obljubila glasom resnične ljubezni in usmiljenja, zapustil je deček — ponovno prosč, naj ga ima rada — materini grob...

* * *

Jožku Ivanovemu bilo je še le šest let, ko mu je umrla mati, ki ga je ljubila z vso dušo in srcem. Na smrtni postelji je prosila, pokazavši na sinka svojega: »Prijatelji, prijateljice! Kadar boste videli, da moje dete joče, tolažite je, kajti misel, da bo zapuščeno v tako nežni mladosti, trga mi srce in dušo«. In že par trenotkov pozneje je ob obupnem plakanju malega sinčka — zapustila za vedno to solzno dolino.

Mali sinček je zapomnil zadnje besede matere svoje... Tolažba dobrih ljudij bila je zastonj in ni mogla nadomeščati ljubezni in nežnega negovanja dobre matere. V edino tolažbo in ob enem britko žalost bil mu je materini grob. Zatiran in sovražljen od mlade mačehe, ki je po smrti matere gospodinjila na domu njegovem, zatekel se je na njeno gomilo in tožil ondi svoje gorjé....

* * *

Usojeno mu je bilo, da je zapustil domačo grudo... Od tedaj je minola že vrsta let. Ni mu bilo več možno obiskavati groba predrage matere, ki je sedaj zapuščen — pozabljen... Pozabljen? Ne, nikdar! Ni ga dneva, ne mineva ura, da bi se ne spomnil on nje in njenega groba. Saj tam leži in spi večno spanje ona, ki ga je v resnici ljubila, srčno ljubila. Ljubezen matere — biser, ljubezen druzih — imitacija...

Posebno na vseh vernih duš dan poleta v duhu tja pod julijske alpe, na grobje sv. Ane, na zapuščeni grob materini. In tedaj je njegova skromna sobica priča svitle solzice, ki mu moči lice... Izvabili so jo spomini sladko tužni na njo, ki mu je dala življenje, ki ga je ljubila s srčno krvjo, na njo — na mater!

Brzojavna poročila.

Nov štrajk v Ameriki.

NEW-YORK 30. (B.) Brzojavka iz Hazletona javlja, da so v 12 različnih premogovnikih delavci zopet stopili v štrajk, ker so posestniki stavili zahteve, katerim so se delavci uprli.

Erupcije vulkana Santa Maria.

WASHINGTON 30. (B.) Brzojavka amerikanskega generalnega konzula v Guatemala javlja, da erupcije vulkana Santa Maria nadaljujejo. Pri Quezaltenango je padal vulkanski pepel 6 palcev visoko. Bogati nasadi kave na obrežjih leže 7 čevljev pod peskom in pepelom. Tudi iz departementa Tombador javljajo o vulkanski erupciji.

SAN FRANCISCO 30. (B) Neka tvrdka, interesirana na kupčiji s kavo, je dobila iz Guatemale od tamošnjega svojega zastopnika brzojavko, ki jej javlja, da so kavini pasovi razdejani od vulkanskih erupcij in da so škode velike.

Anton Skerl
mehanik
Piazza delle Legna 10. (hiša Caccia).

Gramofoni, fonografi, plošče in cilindri za godbo v velikem izboru.
Internacijonalna godba in petje.
Vse po cenah, da se ni bati konkurence.
Specijeliteta:
Priprave za točenje piva.
NB. V olajšanje nakupovanja se prodajajo vsi predmeti tudi na mesečne obroke.

Svoji k svojim!
ZALOGA
pohištva
dobro poznane
tovarne mizarske zadruge v Gorici (Solkan)
vpisane zadruge z omejenim poroštvom
prej Anton Černigoj
Trst, Via di Piazza vecchia (Rosario) št. 1. hiša Marenzi.
Največja tovarna pohištva primorske dežele.
Solidnost zajamčena, kajti les se osuši v to nalašč pripravljenih prostorih s temperaturo 60 stopinj. — **Najbolj udobne, moderni sestav. Konkurenčne cene.**
Album pohištev brezplačen.

Knjigovodja in korispondent
vešč popolnoma slovenskega, nemškega in italijanskega jezika, pripraven za potovanje, išče se. Prednost imajo, ki so izvežbani v kožarski stroki. — Lastnoročno pisane ponudbe na: **Kožarsko tovarno And. Jakil, Rupa, pošta Miren pri Gorici.**

VABILO
na
redni občni zbor
„Slovanskega pevskega društva" v Trstu,
V nedeljo dne 16. novembra 1902
ob 2½ uri popoludne.
v prostorih „Del. podp. društva"
(ul. Molin piccolo štev. 1. I nadst).

DNEVNI RED:
1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Volitev predsednika in 9 odbornikov.
5. Volitev 3 namestnikov in 3 pregledovalcev računov.
6. Slučajni predlogi.

Odbor.

Osmico
je odprl
Matija Lah v Rocolu.

Wilhelmov obliž
Ta izključno v lekarni
Frana Wilhelm
c. in kr. dvornega založnika
v Neunkirchen, Sp. Avstrija
izdelani obliž, porablja se često v vseh slučajih, kjerkoli je treba rabiti obliž. Posebno koristno deluje pri starih in ne vnetih bolečinah kakor za **kurje oči, ture, itd**, katere se ima poprej očistiti ter potem dotične mesta pokriti z obližem namazanim na koščeku platna ali usnja. 1 škatljica 80 stot., 1 dvanajstorica škatljic K 7·; 5 dvanajstoric K 30.
V znamenju pristnosti se nahaja na vsakem zavitku grb trga Neunkirchen (devet cerkvá).
Vdobiva se v vseh lekarnah.
Kjer se ne vdobiva, pošlje izdelovalec.

Albert Brosch
TRST. - Ul. S. Antonio 5. - TRST
kožuhar in izdelovalec čepic.
ODLIKOVAN NA RAZSTAVI V TRSTU 1882.
Velika zaloga kožuhovine in čepic za civilne in vojaške osebe.
Izvršuje vse poprave najhitreje in ekonomično. Shranjuje kožuhovino in zimsko obleko ter jamči za vsako škodo proti molem in ogaju.

Naznanilo.
Niže podpisani vdobiva večkrat od raznih strank iz Trsta in okolice kakor tudi z Goriškega pisma s pokvarjenim naslovom in je že več slučajev, da so se taka pisma bodi izročila kaki drugi tvrdki ali se pa izgubila, ker niso mogli dobiti naslovatelja.
Iz tega uzroka si dovoljujem slavno občinstvo opozoriti na svoj pravi naslov:
G. Ružić, Rieka (Fiume).

Pri tej priliki priporočam slavnemu občinstvu svoje proizvode, katere izdelujem v svoji tovarni za kože kakor vse vrste podplatov, ki so širom države in izven njenih mej najbolj poznate ter obljubuje postreči vsakega z najboljšim blagom in po nizki ceni, beležim z vsem spoštovanjem
G. Ružić
Tovarna za kože, Rieka (Fiume).

V manifakturni trgovini
tvrdke Giuseppe Bolle
v ulici Nuova, nasproti palače Salem
se nahaja:

kotonina navadna, široka		78	cm	po	16	novč.	meter
„	„	„	78	„ I.	„ 18	„	„
„	„	„	100	„ I.	„ 22	„	„
„	„ (za rjuhe)	„	156	„	„ 36	„	„
„	bela	„	78	„	„ 20	„	„
„	„ (za rjuhe)	„	156	„	„ 50	„	„

Tomaževa žlindra

je na prodaj pri tvrdki

HUBER & C.o

v Trstu, Via Madonnina

(blizo bivšega parnega mlina)

kakor tudi v *Boljuncu* v „Vili Huber".

Zaloga šivalnih strojev

za domačo rabo in obrtnike.

5 letno jamstvo

Mehanik-specijalist za popravljanje strojev vseh vrst

RUDOLF RÖTTL

TRST. — Piazza S. Caterina Štv. 2. — TRST.

Alojzij Galperti

nasl. Fr. Hitty

TRST.-ul. Barriera vecchia 13-TRST.

Zaloga snovij za moške

iz tu in inozemskih tovarn.

Perilo — Platnina — Pletenine — Pleteno spodnje zimsko perilo.

Izbor drobnarij.

Sprejema naročbe za obleke po meri.

FERDO GUŠTINČIČ

klesarski mojster

TRST (via Giuliani 11) — BARKOVLJE (zraven pokopališča

Izvršuje vsakovrstna in najfineja ornamentalna dela kakor n. pr.: **oltarje, spomenike, kipe, poprsja.** — Razna dela iz mramorja, cementa in gibsa, kakor tudi **slike po fotografiji** v vsakovrstnih formatih itd. itd. Več slik je na ogled v »Narodnem domu« v Barkovljah.

Lastni kamenolom v Petrovici (Repen). Žage na motor.

Cene po pogodbi in jako nizke.

Priporočuje se slav. slovenskemu občinstvu za obile naročbe udani

Ferdo Guštinčič
klesarski mojster.

Spoštovane slovenske gospodinje

Zahtevajte pri svojih trgovcih

novo

Ciril-Metodijevo cikorijo.

Varstvena znamka: SIDRO.

LINEMENT. CAPSICI COMP.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

priporočano *izvrstno, bolečine blažeče mazilo;* dobiva se po 80 stot., 1.40 K in po 2 K po vseh lekarnah.

Pri vkupovanju tega povsod priljubljenega domačega zdravila naj se pazi edino le na originalne steklenice v zavitkih z našo varstveno znamko *„SIDRO"* iz **Richterjeve lekarne** in le tedaj je gotovo, da se sprejme originalni izdelek.

Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi

I. Elizabetine ulice 5.

Paglianovo mazilo (sirup)

za osveženje in čiščenje krvi

prof. Ernesta Pagliano

nečak pokojnega profesorja **Hieronima Pagliano**

je bilo predloženo zdravstvenem vodstvu min. za notranje posle, koje je dovolilo razprodajo.

Odlikovano na narodni farmacevtični razstavi 1894 in na higijenični narodni razstavi 1900 z zlatimi kolajnami.

Dvor višjega sodišča v Lucca je izdal razsodbo po koji ima tvrdka Hieronima Pagliano izključno pravico postopati proti vsakomur, ki bi razpečaval ponarejanja, ter je ob jednem prisodil tvrdki vse sodne troške in odvetniške troške provzročene do leta 1897.

Naš sirup je ravno isti, kojega je izumil 1838. pok. naš strie prof. Hieronim Pagliano ter hranimo njegove izvirne recepte, s kojimi se je dokazala resnica. Vsi ti dokumenti ki so pisani z njegovo lastno roko, so bili predloženi pristojnemu sodišču.

Pozivljamo vsakogar, da prekliče; to zadošča v dokaz resnice, kojo smo vedno trdili in razkrili brezvestne laži gotovih špekulantov. Zgoraj označene listine zamore si vsakdo ogledati. Ogibajte se vedno ponarejanj in zahtevajte vedno izdelke, koji nosijo na lončku in ovitkih našo varstveno znamko. Tvrdka nima družic. **Napolj 4, Calata S. Marco.**

Najugodnejše cene.

Specijaliteta za opravo nevest.

Skladišče slavnoznanih platenin

in namiznih prtov

iz Fiandre

iz tovarn v Countrai (Belgija)

se nahaja v

novi prodajalnici platenin in bombaževin

Peter Klansich

Piazza Nuova (Gadola) 1, zraven knjigarne Chiopris.

Izključno zastopstvo se skladiščem: **za Trst, Goriško, Reko, Istro in Dalmacijo.**

Velik dohod nogovic vseh vrst za gospe, gospode in deco.

Specijaliteta za opravo nevest.

Najugodnejše cene.

V novi trgovini F. PIANO

Piazza della Borsa štv. 4 (vis-a-vis Tergesteo)

jutri velika razstava

novo došlih najmodernejših

jopc, plaščov, pelerin za dame in deklice.

Istotam je tudi bogata zaloga

najnovejšega volnega blaga, svile, boržuna, barhenta vseh vrst, preprog, pogrinjal, zagrinjal itd.

Najnižje konkurenčne cene.

Najstarejša slovenska tovarna in zaloga pohištva

Andrej Jug

TRST — ulica sv. Lucije št. 12 (zadej c. k. sodnije) — TRST

priporoča svojim cenjenim rojakom svoje najboljše in trpežno pohištvo, bodisi svetlo ali temno politirano, kakor za spalne, jedilne in vizitne sobe. Sprejema tudi naročbe za vsakovrstne izdelke po načrtu ali poprave, krtere izvrši v najkrajšem času in v polno zadovoljnost naročitelja.

Cene brez konkurence.

Za obilne naročbe se toplo priporoča svojim rojakom v mestu, okolici in na deželi v zmislu gesla: **Svoji k svojim!**

Svilene plinove MREŽICE!!

„ROYAL"

dajajo najbolj bleščečo luč in so neverjetne solidnosti

po **35** in po **50** nvč.

Cilindri, tulipani, klobuki za svetilke itd.

Naročbe.

PODJETJE ZA NEPREGORLJIVE LUČI

P. ROZZO, ul. S. Antonio 5.

Krasen slovenski skladni koledar

za trgovine, obrte, urade, pisarne, šole in posameznike izide začetkom novembra **v moderni in elegantni obliki** v založništvu tvrdke

Ivana Bonača v Ljubljani.

Cena je vzlic okusni vezavi zelo nizka, samo 70 vin., s pošto 20 vin. več.

Prekupci dobe velik rabat in se na zahtevo dopošlje cenik.

Trgovci porabijo istega lahko kot lepo novoletno darilo in se brezplačno vtisne njih firma.

Da ne bode, ako koledar kmalo pride, prepozno, prosim g. naročnike, da se čim prej oglase, ker se bode pri razpošiljatvi na take v prvi vrsti oziralo.

Najizvrstnejše, najboljše in najcenejše

tamburice

izdeluje in pošilja

Prva siseška tovarna tamburic

J. Stjepušin

Sisek (Hrvatska)

Tovarna je bila odlikovana na svetovnej pariški razstavi 1900 ia na milenijski razstavi 1896

Velik ilustrovan cenik se pošilja na zahtevo vsakemu brezplačno in franko

---

Prodajalnica izgotovljenih oblek

„Alla città di Trieste"

tvrdke

EDVARD KALASCH

Via Torrente št. 34

nasproti gledališču „Armonia" s krojačnico, kjer se izvršujejo obleke po meri in najugodnejših cenah. V prodajalnici ima tudi zalogo perila za delavski stan po izvenredno nizkih cenah. Izbor boljših in navadnih snovij.

VELIK IZBOR

izgotovljenih hlač za delavce

kakor tudi blaga za hlače, ki se napravijo po meri.

Za vseh vernih duš dan!

V bogato opremljeni prodajalnici z mrtvaškimi predmeti

Hermangild Trocca

v Trstu, ul. Barriera vecchia 8.

se nahaja velikanski izbor nagrobnih umetnih vencev v biseru, porcelanu ali iz cvetljic, po jako nizkih cenah, tako, da se ni bati konkurence.

Aleksander Levi Minzi

Prva in največja tovarna pohištva vseh vrst.

T R S T

TOVARNA:	ZALOGE:
Via Tesa, vogal Via Limitanea	Piazza Rosario št. 2 (šolsko poslopje) in Via Riborgo št. 21

Telefon št. 670.

Velik izbor tapecarij, zrcal in slik. Izvršuje naročbe tudi po posebnih načrtih.

Cene brez konkurence.

ILUSTROVANI CENIK ZASTONJ IN FRANKO

Predmeti postavio se na parobrod ali železnico franko.

Častim si naznaniti slavnemu občinstvu, da sem otvoril novo

prodajalnico jestvin

v ulici Stadion št. 25.

Prodajalnica je dobro asortirana z vedno svežim blagom, kakor: kavo, sladkorjem, rižem, moko, milom in svečami. Nadalje imam v zalogi pristne testenine iz Napolja, Bolonje in Trsta.

Posebnost: testenine z jajci.

Izbor likerjev, vin v buteljkah, biškotov odlikovane tovarne Gatti v Trstu. Suho meso.

Za obilne naročbe se uljudno priporoča

Josip Perovšek.

M. Aite

trgovina z manifakturnim blagom

ul. Nuova, ogel ul. S. Lazzaro št. 8
s podružnico ul. Nuova, ogel ul. S. Lazzaro st. 5.

si dovoljuje obvestiti slavno občinstvo in cenj. odjemalce, da je jako pomnožila svojo zalogo kakor tudi povečala prostore s tem, da je ustanovila zgoraj omenjeno podružnico zato, da more v polni meri zadostiti vsem zahtevam cenj. odjemalcem.

V obeh prodajalnicah vdobiva se razno blago najbolše kakovosti in najmodernejše iz prvih tovarn, posebno pa snovi za moške in ženske obleke, srajce, ovratnike, ovratnice, tu je velikanski izbor platnenega in bombažnega blaga, prtov in pitičkov ter vsake vrste perila, bodi od bombaža, ali platna. Pletenine, svilenine raznovrstni okraski za šivilje in kitničarke Velikanski izbor snovij za narodne zastave in trakov za društvene znake.

Sprejema naročbe na moške obleke po meri, katere izvrši najtočneje in najnatanneje po cenah, da se ni bati konkurence.

Poskušati, za se prepričati!

Prodaja manifakturnega blaga
SALARINI

v ulici Fonte della Fabra št. 2.

in podružnica

„Alla città di Londra"

ulica Poste nuove št. 9. (Brunerjeva hiša).

Velika zaloga izgotovljenih oblek za moške in dečke. Velik izbor oblek za moške od gld. 6.50 do 24, za dečke od gld. 4. do 12. suknene jope v velikem izboru od gld. 3. do 8. zimske močne in podšite jope z ovratnikom od astrahana od gld. 5—14, ravno take podšite s kožuhovino po gld 12. — Površne suknje v velikem izboru od gld 18 — 32. Jopice za dečke v raznih oblikah in barvah, volnene hlače od gld. 2.50 — 4.50, finejše od gld. 5 — 9. Velik izbor oblek za otroke in dečke od 3 — 12 let od gld. 2.50 — 10. Haveloki za moške in dečke po najnižjih cenah. Hlače od moleškina (zlodjeva koža) za delavce izgotovljene v lastni prelilnici na roko v Korminu.

Črtane močne srajce za delavce gld. 1.20. Velika zaloga snovij za moške obleke na meter al tudi za naročbe na obleke, ki se izgotovi z največjo točnostjo v slučaju potrebe v 24 urah. V podružnici v ulici Poste nuove se zprejemajo izdelovanja obleke po meri ter se še posebno vdobiva vsake vrste oblek v raznih risanicah in merah za moške in dečke.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poročstvom.

ulica S. Francesco štev. 2, I.

Telefon 952.

Hranilne uloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni ud zadruge in se obrestujejo po 4%. Rentni davek od hranilnih ulog plačuje zavod sam. Vlaga se lahko po 1 krono.

Posojila dajejo se samo zadružnikom in sicer na uknjižbo po 5½%, na menjico po 6% na zastave po 5½%.

Uradne ure so: od 9—12 dopoludne in od 3—4 popoludne.

Izplačuje se: vsaki dan ob uradnih urah ob nedaljah in praznikih je urad zaprt.

Poštno hranilnični račun 816.004.

Zahtevajte povsod

voščilo (biks)

v korist družbe sv. Cirila in Metoda

se dobi pri sledečih gg. trgovcih: Emil Cumar Trst in Opčine, Vekoslav Plesničar ul. Stadion, Ivan Tomažič Barr. Vecchia, Ivan Prelog Barr. Vechia, Josip Urdich ul. Stadion, Matej Millonig ul. Ghega, v okolici: Fran Šuman, Anton Sancin v Škedinju; Skapin in Pirich, Anton Bak, Stanko Godina. Svetko Hanibal Skerlj pri sv. Ivanu; Ivan Cergol, Colognati Ben., Josip Pertot, Anton Brumat v Barkovljah; Jaka Štoka na Kontovelju, Josip Gustinčič, Ivan Seles pri sv. Križu, Ivan Fr. Mahnič v Bazovici.

Glavna zaloga:

tvrdka J. Drufovka v Gorici.

Stanje hranilnih vlog: **15 milijonov K.**

Rezervni zaklad: **okroglo 350.000 K**

Mestna hranilnica ljubljanska

na mestnem trgu zraen rotovža

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8 do 12. ure dopoldne in jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsacega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vse svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in varovancev.

Delarne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice. Poštno-hranilnične sprejemnice dobivajo se brezplačno.

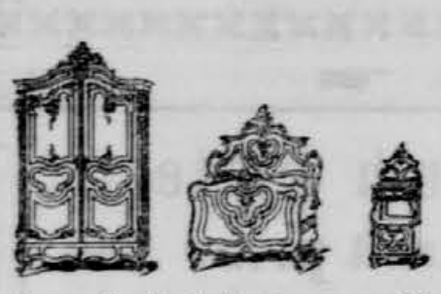

Ivan Semulič

v Trstu, Piazza Belvedere (nova hiša)

priporoča slavnemu občinstvo v Trstu in okolici kakor tudi po deželi, svojo

bogato zalogo pohištva.

V zalogi ima vsakovstno pohištvo najfineje in drugi vrste, iz trdega in belega lesa. Volnene postelje in prodaja volne v vsaki množini. Cene so zmerne in postrežba točna in poštena.

Odlikovana 1894. — Odlikovana 1894. — ESPOSIZION. ARTISTICA GORIZIA 1894 — 1891.

Odlikovana tovarna

na vodno in parno silo z najboljšimi stroji iz prvih nemških tovarn

ter

velika zaloga vsakovrstnega pohištva
Ivan Doljak v Solkanu pri Gorici.

Samostojna tvrdka brez vsake zveze z drugimi, ustanovljena l. 1889.

V lastni hiši. — **Lastne žage.**

Tovarna razpolaga z mizarji, vešči od najnavadnejših do najfinejših del vseh slogov, enako z izvrstnimi strugarji in rezbarji in najbolje izurjenimi tapetarji, tako, da lahko prevzame in izvrši v najkrajšem času vsako delo vseh slogov; prevzame tudi mebliranje vil, prenočišč, uradov itd. z navadnim in najfinejšim pohištvom.

Za mizarje.

Velika zbirka obkladkov (remeša), strugarskih in rezljarskih izdelkov, za izdelovanje zrezanega in pooblanega lesa, vsakovrstnih okraskov, gol, korniževv in vseh drugih mizarskih potrebščin.

Vsaka konkurenca izključena, ker se dela samo iz lesa, posušenega v nalašč z to napravljenih pečeh, ter se tvrdka drži gesla: **Solidnost in točnost v postrežbi.**

Vrhu tega se jamči za vsak posamezen kos. — Brzojavi: **Doljak — Solkan.**

JAKOB KLEMENC

zaloga manufakturnega blaga

v Trstu, ulica sv. Antona št. 1.

priporoča častitim svojim odjemalcem svojo prodajalnico, preskrbljeno za jesen in zimo z vsemi manufakturnimi predmeti, združeno s krojačnico za gospode.

Sokolska obleka
kompl.
Havelok nepremočljiv
od 10 do 16 gld.

Velik izbor

suknenega in bombažnega blaga za možke, obleka srajce iz žide in volne, lawn-tennis, pletenih itd., zapestnic, ovratnikov, perila za možke, ovratnic v vseh barvah in formah, nogavic rut, jopic vseh vrst posebno za turiste in kolesarje, modni predmetov, rokovic i nitij in kože ter dežnikov in solčnikov.

VELIK IZBOR

narodnih in avstrijskih zastav in trakov za vence v različnih barvah.

Vse po najnižjih cenah.

Na zahtevanje pošiljajo se uzorci vseh vrst z dotičnimi cenami, poštnine prosto

---

Lekarna Piccoli pri angelju v Ljubljani, na Dunajski cesti.

Gosp.

Lekarnar Piccoli
Ljubljana.

Vaše železnato vino sem uporabljal z izvrstnim vspehom pri moji soprogi, katera je dolgo časa nervozna. Prosim Vas, da mi dopošljete po pošti še šest steklenic zgoraj imenovanega vina.

Dr. L. Färber
c. in kr. stabni zdravnik.

V GORICI, dne 16. junija 1901.

Razprodaja se v lekarnah v **Trstu, Istri, Dalmaciji, Primorskem, Goriškem** in **Tolminskem** po K 2.40 steklenica.

GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA

registrovano društvo z omejeno zavezo,
v Gorici
Gosposka ulica hšt. 7., I. nadstr
v lastni hiši.

Hranilne vloge sprejemajo se od vsacega če tudi ni član društva in se obrestujejo po 4½%, ne da bi se odbijal rentn. davek.

Posojila dajejo se samo članom in sicer na menjice po 6% in na vknjižbe po 5½%

Uraduje vsaki dan od 9. do 12. ure dopol. in od 2. do 3. ure popol. razven nedelj in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1900. Kron 1,263.563
Poštno-hran. račun štv. 837.315.

TISKARNA „EDINOST"

sprejema naročila vsakovrstnih tiskovin.

Ulica Carintia 12. — Telefon 870.

Trgovina z železnino „MERKUR"
PETER MAJDIČ

v Celju, Graška cesta štev. 12

priporoča svojo veliko zalogo

najboljšega železa in jekla, pločevine, žice, kakor žico za ograje, lite **železnine,** vsakovrstnega orodja za rokodelce, različnih žag, poljedelskega orodja in sicer orala, brane, motike, kose, srpe, grablje in strojev; vsakovrstnih ponev, ključalničarskih izdelkov ter okov za okna, vrata in pohištvo, žrebljev, vijakov in zakov, hišne in kuhinjske posode tehtnic, sesalke, meril in uteži, raznovrstnih stavbinskih potrebščin ter vsega drugega blaga za stavbe, hiše, vrte itd.

Traverze, cement, strešna lepenka, trsje za obijanje stropov (štorje), lončene cevi, samokolnice, oprav za strelovode, ter vse v stroko železne trgovine spadajoče predmete.

Tomaževa žlindra, najboljše umetno gnojilo.

• Bogata izber vsakovrstnih nagrobnih križev. ✳

Postrežba točna — Cene nizke.